

BÜLLETÄÄN

EESTI ÕPETAJATE KESKÜHINGU
HÄÄLEKANDJA

K. P. /

Eesti Õpetajate Keskuhingu
häälekandja

B Ü L L E T Ä Ä N
Nr. 12

Bulletin of the Estonian Teachers
Association in exile

Toimetused:
H. Rajamaa (ansvarig utgivare)
H. Kirikmäe, T. Künnapas, W. Muld,
E. Saare

Stokholm 1963

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

S i s u k o r d

	lhk.
1. Kutsehariduse arengust ja korraldusest omariiklusaegses Eestis. J. Nõu	3
2. Kodundusõpetus Rootsi senises ühtluskoolis. E. Kägi	18
3. Mõningaid märkmeid Kanada kutseharidusest. E. Toomberg-Tarmet	29
4. Kutsekooliõpetaja oma tööpõllul. E. Roosme	36
5. Eesti kutsekooliõpetajaid välismaal. Eesti Kutsekooliõpetajate Ühingu Juhatus	42
6. Täienduskoolide päevaküsimusi. H. Rajamaa	45
7. Saksamaa Eesti õpetajate ja noortejuh- tide edasiharimisest	48
8. Mõni sõna täienduskoolide tööst Saksa- maal. J. Lepik	51
9. Täienduskoolide päevad U.S.A-s.	54
10. 11 aastat New Yorgi Eesti Haridusseltsi Täienduskooli. L. Ruumet	56
11. Esimene eesti keele õpik meie täiendus- koolidele paguluses. O. Parlo	67
12. Ülevaade Eesti Õpetajate Keskühingu tegevusest 1962.a.	71
13. Eesti Õpetajate Keskühingu tegevuskava 1963.a.	72

x x x

Käesoleva "Bülletääni" lk. 3 - 45 on Eesti
Kutsekooliõpetajate Ühingu toimetatud.

KUTSEHARIDUSE ARENGUST JA
KORRALDUSEST OMARIIKLUSE-
AEGSES EESTIS

Käesolevas lühikirjutises on kavatsus puudutada eeskätt kutsehariduse süsteemi kujunemist omariiklusajal ja sissejuhatuseks omariikluseaegseist kutsekoolidest.

1. Enne-omariiklusaegseist kutsehariduslikest õppeasutistest Eestis.

Eesti kutsehariduslike õppeasutiste arengu suhtes võib üldjoontes märkida, et enne-omariiklusaega olid suhteliselt rahuldavalt välja arendatud ainult majanduslikud õppeasutised. Muude kutsehariduslike õppeasutiste osas, nagu põllumajanduslikud, kodumajanduslikud ja tehnilised ning tööstuslikud õppeasutised, on tsaariaja pärand väga väike või puudub hoopis.

Kaubandus- ja kommertskoolid sai omariiklusaeg pärandiks tsaariajalt. Vene ajal töötasid Tallinnas linna kaubanduskoolid poeg- ja tütarlastele ja Hansa erakaubanduskool, Tartus Thomsoni ja Margensi erakaubanduskoolid, Valgas ja Viljandis erakaubanduskoolid, Pärnus erakaubanduskool. Kommertskoolid leidsid Tallinnas tütarlastele, Narvas ühiselt poeg- ja tütarlastele. Peale selle oli Tallinnas veel ka Peetri reaalkoolil kommertsharu. Kommerts- ja kaubanduskoo-

lid olid veneajal lugupeetud õppeasutised ja neis on paljud omariiklusaja avaliku elu tegelased õppinud. Nende koolide asutamine oli mõnevõrra kergem, kuna need alusid Kaubandus-Tööstusministeeriumile, ja neis valitsev vaim oli vabam kui muis koolides. Majanduslike koolide alal oli nii viisi alus pandud juba enne omariikluse aega ja oli vaid vaja tegevust jätkata. Muidugi uutele avardunud tingimustele ja muutunud sihiasetusele kohandudes.

Põllumajandusliku ja kodumajandusliku kutsehariduse alal on tsaariaja pärand seevastu võrratult kesisem. Alates 1906 toimusid Põltsamaal Eesti Aleksandri Kooli ruumes 6-kuulised põllutöökursused, milledest 1914 välja kasvas kõrgemajärguline alampõllutöökool Kõos. Aastal 1910 avas Tartus Naisselts, esimene naisorganisatsioon Eestis, 4-kuulised õmblemise, tikandite ja kangakudumise kursused Tartus. Alates samast aastast (1910) tegutses Pärnumaal Lipplapi talus preili M. Sapaš'e põllumajandusliku ja aiandusliku kallakuga tütarlaste kool ja alates 1911 pr. Mari Raamot'i kaheaastane põllutöö- ja majapidamise kool Tartumaal Sahkapuu talus. Peale nimetatud koolide oli Tartu Eesti Põllumeeste Seltsil 1911 õnnestunud saada luba 6-kuuliste põllutöökursuste korraldamiseks. Need korraldatakse alates 1914 Tartu külje all asuvas Vahi talus. Aastal 1915 saadi veel luba põllutöö-talvekooli avamiseks Võrus.

Eelpool-esitatud loetelu haarab kogu enne-omariiklusaegse põllumajanduslike kutsekoolide "võrgu" ja näitab, et tsaariaegset pärandit neil aladel tõesti ei saa pidada suureks. Enne-omariiklusaeg-

sete pioneeralgatuste äratuslikku ja enesetunnet kasvatavat mõju ei tarvitse siiski alahinnata. Seda enam, et need enamasti olid eraalgatused ja sageli tulid teostada valitsusvõimu tõkestamiste kiuste.

Tehnilise ja tööstusliku kutsehariduse osas on tsaariaja pärand kõige nõrgem. Sellelt alalt ei ole enne-omariiklusaegseist algatusist õieti muud märkida kui 1912 rakenduskunstnik V. Päts'i poolt Tallinnas avatud graafilise kunsti ja tehnilise joonestamise kursused, mis 1914 kujundatakse kooliks ja milledest hiljem Riigi Kunsttööstuskool välja kasvab, ja naiskäsitöökool Tallinnas Tütarlaste Komertsikooli juures, mis hiljem (1919) samuti viiakse osakonnana Riigi Kunsttööstuskooli juurde.

Kokkuvõttena võib märkida, et majanduslikke õppeasutisi välja arvates, kutsehariduslike õppeasutiste organiseerimist ja kujundamist Eestis tuleb pidada omariiklusaaja suur-saavutuseks.

2. Omariiklusaegsest kutsehariduslikkude õppeasutiste süsteemist.

a) Üldiseloomustus.

1937.a. Kutsehariduslikkude õppeasutiste seadusega liigitati kõik kutsehariduslikud õppeasutised horisontaalselt, sisu järgi, neljaks pealiigiks (põllumajanduslikud, tehnilised ja tööstuslikud, majanduslikud ja kodumajanduslikud) ja vertikaalselt, õpilaste eelhariduse järgi, kahte astmesse (kesk- ja kõrgem aste). Olenevalt sellest, kas õpetus koolis võtab enda alla õpilase tegevuse täielikult või ainult osaliselt, tehti veel

vahet täisajaliste ja osaaajaliste kutsekoolide vahel. Mainitud liigituse teostamisel võeti arvesse ühest küljest kutsehariduse korraldamise senist tegelikku arengut enne KÕS-i kehtestamist. Seda arengut oli juhitud erinevaist keskustest: põllumajanduslikud ja kodumajanduslikud (maatüübilised) koolid allusid Põllutöoministeeriumile, majanduslikud, tehnilised, tööstuslikud, naiskutsekoolid ja täienduskoolid Haridusministeeriumile, politseikool Siseministeeriumile, riigikaitselised õppeasutised Sõjaministeeriumile. Teisest küljest võeti arvesse 1934 teostatud üldhariduslike koolide reformi (Kann'u reformi uued seadused: Keskkoolide seadus ja Gümnaasiumide seadus). Mõlemad lähtekohad on olulised.

b) Kutsekool ja kõrgema astme
kutsekool - tehnikum.

Esmaseks püüdeks kutsehariduse reformeerimisel 1937 (KÕS) oli võimalikult kõigi kutsekooliliikide alal (neid liike on tunduvalt rohkem kui seda nelja pealiigi nimetamine laseb oletada)(1x), üldhariduslikule keskkoolile ja gümnaasiumile vastavate koolitüüpide ellukutsumine. 1934.a. koolireform(2x) tõi senise 6-kl. algkoolile baseerunud 5-kl. keskkooli (enne 1934.a. võrdne gümnaasiumiga (3x) ja selleks ka nimetatud) asemele ühest küljest 4-kl. algkoolile baseeruva 5-kl. progümnaasiumi ja 6-kl. algkoolile baseeruva 3-kl. reaalkooli ja teisest küljest uuele keskkoolile (progümnaasiumile ja reaalkoolile) baseeruva 3-kl. gümnaasiumi.

- lx) Nii jagunesid põllumajanduslikud koolid järgmisteks alaliikideks: põllumajanduslikud, aianduslikud, metsanduslikud. Põllunduskoolide osas esines seejuures peale põllunduskoolide liigi veel põllunduserikoolide liike, nagu karjanduslikud, piimanduslikud ja muid. Ka tehniliste ja tööstuslike kutsekoolide pealiik hõlmas mitmeid erilaadseid õppeasutusi, nagu merenduslikoolid, kalanduskoolid, kunsttööstuskoolid. Täiesti erinevad kooliliigid moodustasid tehniliste ja tööstuslike koolide osas aga veel ka tööstuslikud koolid ühest küljest nais- ja teisest küljest meesõpilastele. Majanduslike ja kodumajanduslike koolide pealiikide alal oli alaliigitusi vähema ulatusega, kuigi kodumajanduslikkude õppeasutiste osas liigitamist maatüübilisteks ja linnatüübilisteks tuleb pidada oluliseks.
- 2x) 1934.a. üldhariduslike koolide reformi kohta leidub hea ülevaade H. Rajamaa artiklis: "Vaba eesti kooli ülesehitamisest" (Üliõpilastelelt Raimla koguteoses "Omariik - luse taustal", 1955, lk.96-118). Niimetatud teos on ilmunud Rootsis.
- 3x) Enne Kann'u reformi (1934) oli Eestis keskkooli ja gümnaasiumi mõisted sünonüümsed.
-

Kutsehariduse alal ei olnud erilist "igatsust" progümnaasiumile vastava kutsekoolitüübi loomiseks. Algkooli 4-da klassi lõpetajad olid kutsehariduslikku kooli

siirdumiseks üldiselt veel liiga noored, vähemalt enamiku kutsekoolitüüpide osas. Reaalkoolitüübile vastavad kutsekoolid seevastu olid mitme kutsekooli liigi alal juba kauemat aega tegutsenud. Näitena mainitagu ainult 3-kl. põllunduskeskkool, missugused koolid (Eesti Aleksandri Põllunduskeskkool, Olustveres, varemalt Kõos, ja Põhja-Eesti Põllunduskeskkool Jänedal, varemalt Tallinnas) omariikluse algusest peale olid suures lugupidamises ja kuhu õpilaste tung oli suur. KÕS nägi kutsekooli tüübi siiski ette mitte 3-e vaid 4-kl. klassilise õppeasutisena. Seda eesmärgiga, et kutsekool üldhariduse osas lähikaudu suudaks püsida reaalkooli tasemel. Eelnimetatud põllunduskeskkoolide osas ja samuti kodunduskeskkoolide osas nähti siiski ette ka 3-kl. kutsekeskkool, mis andis lõpetanule samad õigused kui 4-kl. kutsekeskkool. Seesugune korraldus osutus õigustatuks, kuna 3-kl. koolis oli õppenädalate arv aastas seevõrra suurem, et üldkokkuvõttes 3-kl. ja 4-kl. kutsekeskkooli lõpetanute tase lähikaudu kujunes võrdsiks. Kutsekeskkooli tüüp ei olnud seega kutsehariduse alal 1937 mingil määral uus koolitüüp. KÕS-i teeneks oli siiski, et kutsekeskkooli-tüüp nüüd üldisemalt ellu rakendatakse kõigi kutsekooliliikide alal (tööstuskeskkool, ärinduskeskkool, põllunduskeskkool, aianduskeskkool, kodunduskeskkool).

Täielikuks uuenduseks oli, vähemalt põllumajanduslike ja kodumajanduslike kutsekoolide osas, KÕS-is ettenähtud 3-kl. kõrgema astme kutsekool (tehnikum). Ses osas tuleb aga mainida, et põllumajanduslike õppeasutiste alal jäi tehnikumi-tüüpi kool omariiklusajal siiski ellu raken-

danata. 1) Modifitseeritud kujul kutsuti ellu (Põllutöoministeeriumi poolt) küll Metsatehnikum Tihemetsas, mida võib vaadelda kui põllumajanduslikku õppeasutist. Kodumajanduslike õppeasutiste osas kutsuti kõrgema astme kool ellu (Kehtna Kõrgem Kodumajanduskool), kuid selle saavutuse eest "maksid" maantüübilised kodumajanduslikud koolid kallist hinda. Nimelt likvideeriti samal ajal Kehtnas varemalt tegutsenud "kõrgem kodumajanduskool", mis sisult oli olnud 2-a. õppeajaga gümnaasiumi eelharidusele baseeruv kodumajandusinstituut kodumajanduse, naiskäsitöö ja aianduse aladel õppejõudude ja konsulentide ettevalmistamiseks. Kodumajanduslik kutseharidus üldiselt siiski ei kannatanud, seda tuleb toonitada, sest Kehtna instituudi asemele asutati Tallinnas Eesti Naistööliste poolt ülalpeetav Sotsiaalsed ja Kodumajandusliku Instituut. Majanduslike ja tehniliste koolide osas olid kõrgema astme kutsekoolid (5-kl. "vanale" gümnaasiumile vastavate koolidena) tegutsenud juba enne 1937.a. reformi (tehnikum ja komertskool). Nende kooliliikide alal tuli vaid küsimusse nihkunine 6-kl. algkooli baasilt reaalkooli baasile. Kõrgema astme kutsekoolidena korraldati peale mainitud veel ka Tallinna Mere- ja Riigi Kunsttööstuskool (Tallinnas). Samuti oli

1) Ühes paguluses ilmunud koguteoses on küll kõneldud põllundus- ja aiandustehnikumidest ja neis ettevalmistatud põllundus- ja aiandustehnikutest, kuid see jutt on puhas eksitus ja näide sellest kuidas ajalugu ei tuleks ega tohiks kirjutada.

otsustamisjärgus Õisu Piimanduskooli muutmise piimandustehnikumiks, s.o. reaalkooli või kutsekeskkooli eelharidusele baseeruvaks õppeasutiseks.

Kutsekeskkoolide ja kõrgema astme kutsekoolide loomise oluliseks teeneks oli tee avamine edasiõppimiseks ja üleminekuks ühest kooliastmest teise. Eriti tähtis oli seejuures ka lühemaajalistes kutsekoolides (1-a. ja 2-a. kutsekoolid) õppinuile teatavate edasipääsuvõimaluste pakkumine. Enne KÕS-i oli just selle üle rahulolematust, et praktilistes 1-a. ja 2-a. koolides õppinuil oli väga raske ajakaotuseta edasiõppimise teele siirduda. Ühe- ja kaheaastased kutsekoolid ei olnud (siin ei arvestata n.n. kutsealaseid täienduskoole) üldiselt küll mõeldud ettevalmistusastmeks kõrgemaile koolidele, kuid umbtänavaline lõpp osutus siiski tarbetult ebaotstarbekohaseks. Teadmine, et tee on lahti, ei tarvitse ju sugugi tähendada, et enamik seda tingimata ruttab kasutama. Eriti siis mitte, kui õpitud anetil või kutsel on oma positiivne völu.

c) Ühe-, kahe- ja kolmeaastased täisajalised keskastme kutsekoolid.

Kutsehariduse massilist levitamist ei ole võimalik teostada õppeasutise tüüpide kaudu, mis samaaegselt kutsehariduse andmisega taotleavad keskkoolihariduse andmist. Kogemused paljudest kutsehariduse alal enamarenenud maadest näitavad, et küsimusse võivad tulla kas osaajalised koolid (vt. punkt d) või võrdlemisi lühikese õppeajaga koolid: ühe- ja kaheaasta-

sed koolid, tegelikult enamasti koguni ainult ühe- ja kahetalvised koolid. Ka omariiklusaegses Eestis on kutsekoolide arendamisel raskuspunkt olnud asetatud seesugustele lühikursusega koolidele. Mõnede kutsealade osas siiski ka kolmeaastasele kutsekoolidele. Ühe- ja kaheaastase kursusega kutsekoolid domineerisid eeskätt põllumajanduslike ja kodumajanduslike õppeasutiste osas 1), tööstuslike ja majanduslike koolide osas leidis veidi suurem kalduvus kolmeaastase kutsekooli kasuks. Meie esimeste kutsekoolide rajamisel, eriti põllumajanduslike ja kodumajanduslike koolide alal matkiti skandinaavia, saksa ja veene eeskujusid. 2)

Omariiklusaja algaastail oli iseäranis tugev skandinaavia mõju. Skandinaaviast võeti üle praktiline hoiak (kooliõpetuse sidumine praktilise tööga). Sellest peeti ka hiljemgi kinni, kuigi 1920-il aastail ja 1930-te aastate algul neid kol e sageli ähvardas sulgemise oht õpilaste vähese arvu tõttu. Huvi kasvas

1) Tuleb siiski märkida, et üheaastased põllunduskoolid Eestis ei löönud läbi, küll aga üheaastased kodumajanduskoolid ja põllunduserikoolid.

2) Mari Raamot oma mälestustes, mis äsja täiendatult paguluses uuesti ilmunud (M. Raamot "Minu mälestused" I ja II osa, 1962, lk. 135) mainib muide Sakkapuule tütarlaste põllutöö- ja majapidamiskooli asutamiseiga ühenduses, et "tuli teha mitte maa koolidest kokkuvõtte ja kohandada meie oludele".

siiski vähehaaval (selleks aitas oluliselt kaasa meil Ameerika eeskujul algatatud ja 1920-te aastate lõpul "jalad alla saanud" maanoorteliikumine) ja need praktilised koolid löid lõpuks läbi. KÕS tõi 1937 uuendusena kutsenimetuse fikseerimise koolide lõpetajaile, ja nagu varemalt mainitud, teatavate edasipääsu võimaluste loomise neile, kellel selleks hiljem soov võiks tekkida. Omariiklusaja lõpujärgus tegutses 1-a. ja 2-a. kutsekoole järgmiselt: põllumunduskoole 13 (2-a. neist 8), karjatalitajatekoole 4 (1-a.); karja-kontrollassistendite koole 3 (2-a.), põllumajapidamise tööjuhatajatekoole 2 (2-a.), piimanduskoole 1 (2-a.), põllutöö- ja maaparanduskoole 1 (2-a.), piiritusmeistrite koole 1 (2-a.), aianduskoole 5 (2-a.), kalanduskoole 1 (2-a.) tööstuslikke naiskutsekoole 8 (nii 2-a. kui 3-a. osakondadega), kodutööstuskoole 10 (2-a.), kaubanduskoole 4 (3-a.), maatüübilisi kodumajanduskoole 7 (1-a.), linnas asuvaid kodumajanduskoole ja koka- koole 6 (1-a. ja 2-a. kumbagi 3). Enne 1937 töötanud 10 tööstuskooli läksid hiljem 3-a. õppeajalt üle 4-a. õppeajale ja muutusid tööstuskeskkoolideks.

Üldmuljena võib konstateerida, et linnatüübilistes kutsekoolides esines meil kalduvus pikemaajalise kutsekooli (3-a.), maatüübilistes aga lühemaajalise (1-a. ja 2-a.) kasuks. Seejuures on siiski tõenäolik, et vastav areng vähemal määral peegeldab lapsevanemate soove kutsegruppide järgi kui kutseharidust juhtivate isikute ja asutiste (Haridusministeeriumi ja Põllutööministeeriumi) kutsehariduspoliitikat. Ligemaks arengu analüüsiks ja hinnanguks puudub käesolevas

lühiartiklis võimalus. "Kõik teed viivad Rooma" - meie keskastme kutsekoolid olid 1930-il aastail üldiselt kujunenud tusedaiks õppeasutisteks. Erinevad kutsed nõuavad kindlasti ka eriulatusega ettevalmistust. Samuti tuleb arvestada, et 1-a. õppeajaga kool, kus õppetöö toimub aastaringi, võib anda sama kõrge või isegi kõrgema kvalifikatsiooni kui 2-talvine kool. Kolmeaastane kool, kus õppenädalate arv on 35-42 õppenädalat aastas, jõuab ilmselt anda lähikaudu sama mis 4-a. kool, kus õppetöö kestab 25-32 õppenädalat õppeaasta kohta jne. Niiviisi ei võimalda kooli klasside arv üksi usaldatavat pilti kooli tasemest ja kapatsiteedist. KÕS 1937 hindas õieti nende erinevate koolitüüpide tarvilikkust, katsus neid sobivalt paigutada ühise ja üldise süsteemi raamidesse.

d) Õppeasutised praktilise oskuse õpetamiseks (õppetöökojad, õppetallid, õppeaiandid, õppekodud) ja osajalised kutsekoolid.

Hinnatavaks algatuseks oli õppetöökojade, õppetallide, õppeaiandite, õppekodude ja veel muud liiki praktika õppekohtade võtmine kutsehariduslike õppeasutiste hulka KÕS-is ja nende tarvis hiljem eriliste õppepraktika korraldamise määruste kehtestamine. Nimetatud praktika õppeasutiste ülesandeks oli ainuüksi praktilise töö- ja ametioskuse õpetamine, kuna täiendav teoreetiline õpetus toimus eraldi vastavais osajalistes kutsekoolides. Niiviisi toimus õppetöökojas töötamisega samaaegselt teoreetiline õppimine osajalises tööstusõpilastekoolis. Töötä-

misega õppetalundis kaasus õppimine osaa-
ajalises põllumundusõpilastekoolis (nn. põl-
lumajanduslikus rahvakoolis) 1). Töötami-
sega õppekodus kaasus samaaegne õppimine
osaaajalises kodundusõpilastekoolis. Töö-
tamisega õppealendis samaaegne õppimine
aiandusõpilastekoolis jne. Õppetöökodad,
õppetalundid, õppeaiandid ja õppekodud
asutati peaaegu eranditult eraõppeasutis-
tena. Tunnustamismenetlus ja õppepraktika
järelvalve, õppekohtade juhatajate nõu-
pidamised, juhendid õppekoha juhataja ja
õpilase-praktikandi ülesannete, töötamise
korraldamise, õppepraktika atesteerimise
jne. kohta võimaldasid siiski kujundada
olukorra, mis õigustas praktika-õppeasu-
tistest kõnelda. Õppepraktika asutiste
võrgu kujundamine oli ühtlasi oluline ka
täisajaliste kutsekoolide suhtes, eriti
põllumajanduslikul alal. Seal osutus ots-
tarbekohaseks kombineerida talvekoolide
tegevust suvepoolaastal toimuva töötamise-
ga õppetalundites. Sama kehtib õppemeie-
reide, õppeaiandite, õppekolude ja vasta-

1) Tuleb siiski märkida, et "põllumajan-
dusliku rahvakooli" (põllumundusõpilaste-
kooli) õpilasteks eeskätt olid õpilased,
kes samaaegselt selles osaaajalises koolis
(1-2 korda nädalas) õppimisega töötasid
kodutalus. Nad ei olnud seega otseses mõt-
tes õppetalundi õpilased. Neile anti aga
koduseid õppeprojekte lähikaudu samas
stiilis nagu meil oli välja kujunenud maa-
noorteritingide töös. Ja see moodus oli pal-
jutootav. Kahjuks ei saadud seda alga-
tust pikemat aega proovida.

vate kutsekoolide kohta, kus praktikat täies ulatuses ei ole otseselt võimalik siduda koolitalundi, kooliaiaandi ja õppetöökodade tööga.

Osaajaliste kutsekoolide tegevus koos praktika õppekohtadevõrgu organiseerimisega oli 1930-il aastail tänulik ja tähtis tegevusala. Sel alal oli Haridusministeeriumil ka kogemusi, kuna Kutsehariduse Osakonna juures asus nn. Tööstusliku Kutseoskuse Nõukogu, kelle ülesandeks oli tööstusliku kutseoskuse ametite (töösoskuseametite) tegevuse suunamine-juhtimine Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alusel.

1938.a. algul oli Eestis töösoskuseametites registreeritud ümmarguselt 3000 meistrit ja 21.000 õppinud töölist ning 1600 tööstusõpilast. Aastas tuli juurde umbes 450 meistrit ja 3.000 õppinud töölist. Kutsehariduslike õppeasutiste seadus kujundati meil niiviisi, et vastavate kutsete saamine osutus võimalikuks ka kutsekoolide kaudu.

4. Lõpulauseks.

Kutsehariduse ala on väga laialdane ja selle korraldamise kohta oleks veel palju ütelda. Lubatud ruum on aga juba eelnevaga ületatud. Teen seepärast lõpulaused lühidaks. Käesolevate ridade kirjutajal oli noore inimesena 1930-te aastate lõpul vaimustav võimalus olla kaasas töördõmsas ja algatusrikkas administratsioonis kodumaa hariduselu korraldamise alal. Esinemisvisiidil 1938 Vabariigi President Päts'ile osutas viimane suurt huvi just põllumajandusliku ja eriliselt aiandusliku kutsehariduse organiseerimise

küsimustes ja andis noorele koolide peainspektorile rea soove kaasa. Kahjuks jäi aeg lühikeseks ja Haridusministeeriumil ei osutunud võimalikuks Väbariigi Presidenti kavandatud Tallinna Aiandustehnikumi avamisele paluda. See kava jäi omariikluse cotamatul katkemisel teostatamata. Samuti nagu kavatsatud põllundustehnikumi asutamine ja ja veel palju muud. Töörõõmus hoog katkes ja tuli tegelda palju murelisega. Positiivse ülesehitustöö asemel tuli olla tunnistajaks lammutamise juures. See oli valus pöörang.

Oli kavatsus käesolevas kirjutises kutsekooli saatust ka 1940-41 enamliku ja 1941-44 hitlerliku okupatsiooni aegadel lühidalt puudutada. Jätan nende aegade sündmused, samuti hilisemal aastail juhtunu, siiski täielikult kõrvale. Lõpetan oma ülevaate tervitusega omaaegseile kolleegidele Haridusministeeriumis ja haridusala administratsioonis kohtadel, nii samuti kõigile neile kutsekoolide õppejõududele, kelledega oli meeldiv võimalus koos töötada omariiklusaja olustikus, mis nüüd tundub uskumatu muinasjutuna, hiljem aga koos jagada ka õnnetusi ja murepäevi. Mõtlen aga ka neile kolleegidele, kelleni enam ükski tervitus ei jõua. Puhaku nad rahu - missuguses maailmakaares ja teadmatul kohal nende varisemine on toimunud.

Agas elevant ärgu jätku püüdmit ja pingutamist! Tõlgendan Kutsekooliõpetajate ühingu tahet "Bülletääni" erinumbri väljaandmiseks kui tagasihoidlikku märki sellest, et aktiivne teotaha püsib edasi ka pärast 18-aastast võõrsil viibimist.

Joosep Nõu

Lisaks

Dots. Joosep Nõu väga sisukale ja huvitava kirjutisele lubatagu lisada mõned täiendused, mis puudutavad naiskutsealaliste õppejõudude ettevalmistamist omariiklusaegses Eestis.

Peale kirjutises esineva Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli toimus kangakudumise, tikandi-pesuõmblemise, rõivaõmblemise ja majapidamise õpetajate ettevalmistamine naiskutsekoolides, kus omandati praktiline kutseoskus. Nõuetavaks oli gümnaasiumi eelharidus. Tallinna Linna Naiskutsekool on ainukeseks naiskutsekooliks, kus kooli juures majapidamisõpetajate ettevalmistamiseks on olnud pedagoogiline haru, gümnaasiumi-lõpetanuile. Õpetajakutse omandamiseks tuli koolide lõpetanuil õpinguid jätkata Tallinna Pedagoogiumis. Alles pärast nelja õppeaastat, eksamite ja õppepraktika õnnestunud sooritamist omandati õpetajakutse oma erialal.

Noort pedagoogi ootas ees avar tööpõld. Mitmetüübilised kutsekoolid, täienduskoolid, ka osa üldhariduslikke koole võimaldasid tulusat tegevust meie rahva kultuuri tõusuks ja arenguks.

E.R.

KODUNDUSÕPETUS ROOTSI
SENISES ÜHTLUSKOOLIS.

Koolikohustus Rootsis on 9-aastane. Uus põhikool koosneb alam-, kesk- ja kõrgastmest, iga aste on kolmeaastane. Põhikooli tunniplaanis on k o h u s - t u s l i k e ainete hulgas ka kodundusõpetus. Kodunduse tundide arv, paigutus klassides, õppe- ja töökavad on muutunud senise ühtluskooli katsetamise ajajärgul tunduvalt. Suured muudatused seisavad veel ees, kui uue põhikooli tunniplaani kehtima hakkab. (Vaata "Bülletään" nr. 11, adjunkt V. Muld "Koolireformi taotlusi Rootsis"). Senise ühtluskooli keskastmes võib kodundus esineda ka 4. - 6. klassis 2 t. nädalas, kui kohalik koolivalitsus seda otsustab. Ülesastmes on kodundus 7., 8. ja 9. õppeaastal järgmiselt: 7. klassis õpivad kõik õpilased kodundust 4 t. nädalas. (Vaatlusklassides ja abiklassides on aga kodundust 5 - 6 t. korraga, et võimaldada nendele õpilastele aeglasemas tempos töötamist) .

8. klassis on kodundust 1 t. nädalas, obligatoorne kõigile õpilastele. 8y klassis võivad õpilased valida praktilisi aineid 4 tundi nädalas, valitavate ainete hulka kuulub ka kodundus. 9. klassis esineb kodundus nn. 9y-s, s.o. praktilisele kutsele ettevalmistavas harus - kodundusharus, või nagu seda edaspidi nimetatakse 9 kt - kodundustehnilises harus. Selles klassis on 4 t kodundusteooriat ja 9-12 t. praktikat nädalas.

Õpetus ühtluskooli kodunduses peab tutvustama õpilasi töödega, mis esinevad kodus. See õpetus peab äratama huvi põhi-teadmiste omandamiseks õige toitumise, kodukorrastuse, rõivastuse ja tarbimise (konsumentioni) vastu. Kodundus peab arendama õpilast majanduslikult mõtlema ja andma ülevaate kodu puutuvaist ühiskondlikest küsimustest. Edasi peab kodundusõpetus arendama väärtusteadvust ja maitset. Kogu õpetuse sihiks on õpilaste arendamine iseseisvaiks, koostöötahtelisteks ja vastutust kandvaiks perekonnaliikmeiks.

Kodundusel peab olema koostöö teiste õppeainetega koolis: emakeelega (aruanded, kokkuvõtted, kõnelused, vaidlused, kirjan did), ühiskonnaõpetusega (perekond ja kodu, kodu ökonoomia, kutse valik), matemaatikaga (kalkulatsioonid), bioloogiaga (toitlustuse õpetus, tervishoid), füüsikaga (kodu tehnilised aparaadid, elekter), keemiaga (toiduvalmistusõpetus, toitollused, kemikaalid kodus), käsitööga ja joonistamisega (tekstiilid, mööblid, värvid ja vormid), võimlemisega (töötervishoid, kehahoid töö juures). Sidet koduga, mida aine rikkalikult pakub, peab ära kasutama.

Kodundusõpetus senise ühtluskooli alamastmes.

Juba alamastmes peab õpilase huvi äratama kodu kui perekonna koondumiskeskuse ja töökoha vastu. Lihtsamaid toimetusi kodus peab harjutama, nagu kooli ja klassiruumigi, oma kooli asjade korrashoidmist, klassi kaunistamist igapäevaks ja pidudeks. Alamastmes, eriti koduloo tundides, peab esinema kõnelusi perekonnast ja kodust, täisväärtuslikust toidust ja isiklikust tervishoiust.

Kodundus keskastmes.

Õpetus peab olema praktiline. Sel ajajärgul peab rakendama õpilase spontaanset aktiivsust ja rõõmu koduseid töid tehes. Sihiks on õigete tööharjumuste arendamine, iseseisvalt tööülesannete lahendamine, vastutustunde harjutamine ja koostöö arendamine teistega.

Töökava peab sisaldama lihtsaid koduseid toimetusi: lihtsate toitude valmistamist, lauakatmist, lihtsamaid koduhoiutöid, nagu koristamist, puhastamist pärast sööki, voodi korrastamist, kingade puhastamist, sukkade pesemist. Edasi kõnelusi hääst toonist kodus ja koolis, lauakombeist, viisakusest ja abivalmidusest. Lihtsamaid majandusküsimusi ja elementaarsemat tarbija kasvatust. Keskastme õpilased töötavad siira vaimustusega kodundustundides, distsipliini raskusi selles astmes ei esine peaaegu.

Kodundus kõrgastmes.

7. klassis on kodundust 4 t. nädalas, obligatoorne kõigile õpilastele, nii poistele kui tüdrukule. Göteborgi algkoolis, kus mina töötan, on klass jaotatud kahte või kolme rühma, rühmas ülimalt 16 õpilast; ühe klassi rakendamiseks on kasutusel korraga 2-3 kooli kööki ja 2-3 majapidamisõpetajat. Praktiliste harjutuste teostamiseks on kogu kooli kodundusosakond: 2 kooli kööki, varustatud kahe elektri- ja kahe gaasi- ning ühe puupliidiga; 2 sahvrit, 2 söögituba, koduhoiutuba, mis on sisustatud ühe inimese korterina (hemvårdsrum); pesupesemisosakond: pesuköök, kuivatuse, triikimise ja rullimise ruumid; õpilaste riietumisruumid, üks tüdrukule, teine poistele, pesuruum koos VC-ga. Kogu kodundusosakonna peavad õpilased korras hoidma.

7. klassi töökava. Täisväärtusliku toidu valmistamine. Lihtsamad tüüptoidud ja küpsed igapäeva tarviduseks. Siht: õpilane peab olema võimeline antud retsepti järgi lihtsamaid toite valmistama, sisseoste tegema, hinda ja ajakulu arvestama. Lauakatmine, serveerimine. Korras-tustööd. Toidu koosseis: lühike ülevaade toitollustest ja ainetest. Terved toitumisharjumused. Puudulik ja ühekülgne toit. Toit ja hambad. Alkohoolsete jookide kahjulikkus. Toiduseadete koostamine. Toitainete käsitlemise hügieen. Kodu kui koon-dumiskeskus ja töökoht. Elamu ja selle korrashoid. Koduse töö organiseerimine, ratsionaalsed töövõtted, õigete tööriis-tade kasutamine koos materjali õpetusega. Elektri ja teiste kütmisvahendite kasuta-mine. Tööõnnetuste vältimine ja kaitse.

Laste ja vanemate vahekord, perenaise seisukoht kodus ja respekt koduse töö ees. Oma rõivastuse eest hoolitsemine, nagu pesemine, triikimine, pressimine, rullimine. Villaste esemete pesemine. Ratsionaalsete tehniliste ja keemiliste abivahendite kasutamine kodus.

8. klassis on kodundust üks tund nädalas, obligatoorne kõigile õpilastele. Õppekavas on kodu-ökoonomia, kodusisustus, tervishoid ja kodune haigeravi ning lastehoid.

Õpetus kodu- ja üksikisiku ökonomiast: esimene sissetulek ja selle kasutamine, isikliku ja perekonna eelarve koostamine, lihtne raamatupidamine, säästud ja kindlustused. Õpilaste kaasvastutus perekonna majanduses. Perenaise tähtsus, kui majandav tegur kodus. Respekt oma ja teiste omandi ees. Vaba aja ökonomne kasutamine. Tarbija vajaduste selgitus, kvaliteedi üle otsustamine, jae- või hulgiost, sularahas või järelmaksuga ost, tööstustoodete, s.o. pool- ja täistoodete kasutamine. Eelpoolloetletu on kodunduse õppekavas, et õpilases majanduslikku mõtlemist ja plaanitamist äratada.

Kodusisustus käsitleb kodu ülesandeid, nõudeid korralikust elamust, elamutüüpe, praktilisi ja esteetilisi nõudeid kodusisustuse valikul. Köök ja selle sisustus. Mööblid, tekstiilid, valgustus.

Tervishoid, kodune haigeravi ja lastehoid. Isiklik tervishoid. Koduse töö tervishoid. Elementaarne kodune haige ravi: haigetuba, -voodi, riietus; haige vaatlus; arstimate hoid kodus; arstimate andmisest haigele, haige kohtlemine ja

toit.

Lastehoid: rinna- ja väikelapse hoid, toit, riietus, voodi. Lapse kasvatuse siht ja vahendid. Demonstratsioonid ja praktilised harjutused. Suuremail koolidel on oma beebikorv nukuga, voodisisustuse ja beebi riietusega ning tarvilikkude vahenditega, mis on vajalikud rinnalapse eest hoolitsemisel ja toitmisel. Harilikult äga võib selle komplekti kohaliku koolivalitsuse kodunduskonsulendilt demonstree-
rimiseks laenata.

8y klassis on võimalik valida 5 tundi kodundust nädalas. Jatkub täisväärtusliku toidu valmistamine, kuid nõudlikumate retseptide järgi, kui 7. klassis. Küpsetisi igapäevaks, kuid ka pidulikeks puhkudeks. Rõhk selles klassi pannakse oskuste treenimisele. Edasi käsitletakse materjaliõpetust, konservimist, kodukor-rastust, pesupesemist, triikimist, rullimist, plekkide väljavõtmist. Kodust öko-noomiat, eriti toidu eelarve ja toidu-sedelite koostamist ja lastehoidu.

9y harus esineb kodundus kodundusha-rus, uue nimetusega kodundustehnilises harus. See klass valmistab ette siirdu-mist kutsetöö juurde, mida õpilane valib pärast kooli lõpetamist või on etteval-mistavaks klassiks neile, kes õpinguid kavatsevad jätkata kutsekoolides ja oman-dada kooli kaudu nn. diplomeeritud elu-kutset. Tähtsamaks eesmärgiks 9. klassi tööõpetusel on, et õpilasi õpetada töö-tama süstemaatiliselt ja viia neid aru-saamisele kvaliteedi ja prestatsiooni nõuetest majanduselus ja tootmises. Prak-tilised harjutused ei pea mitte "käsi-

tööks" kujunema, s.t. töö ülesannet ei või õpilane mitte teha oma valitud töömeetodi järgi ja ükskõik missuguse aja jooksul. Tööharjumusi, mis sel viisil kujuneksid, on raske ära harjutada pärast kooli, kui õpilane alustab elukutse õppimist. Sellepärast peavad 9y õpetajad, kes on vastutavad praktiliste kutsealade õpetamise eest, ise saama põhjaliku ettevalmistuse töö treenimise meetodikas, näit. praktiseerima ettevõttes või suurmajapidamises, kus on süstemaatiliselt koostatud väljaõppe programm.

9y kodutehniline haru annab põhihariduse tööalal eratarbija seisukohalt.

Olulist õppekavast. (4 t. teooriat, 9-12 t. praktikat). Kodu ja selle sisustus, elamu hügieen, valgustus ja küte. Elamu planeerimine, tüübid, suurus, tehniline varustus. Mööblid, tekstiilid, armatuurid, põrand, seinte katmine tapetitega, värvidega jne. Elamu korrashoid. Elamu ökonoomia, hind. Ökonoomia: Eelarve perekonnale. Lihtne raamatupidamine. Sisseostu vormid: kontant, krediit, konto, jae- ja hulgi ost. Kalkulatsioonid kodu asutamise ühenduses. Kodu masinad. Pesupese- mine.

Ökonoomiline informatsioon: halb ja häa reklaam, kaupade deklaratsioon. Töö organisatsioon: meetodiline töötamine, õigeteh kehahoiakute ja liigutuste kasutamine. Aja, prestatsiooni ja efekti suhe.

Era ja kollektiivsete tehniliste varustuste kasutamine. Mitmesuguste tööülesannete plaanitsemine.

Toitolluste õpetus, toitolluste omadu-

sed, ülesanded ja nende muutumine toitainete käsitlemisel. Toidu tarvidus ja õieti koostatud toit. Söögiajad, menüüd, hind mitmesugustele vanusgruppidele ja elukutsetele vastavalt. Toiduainete tundmaõppimine, nende koosseis, toiteväärtus ja hind. Tööstuslikult toodetud toidained, nende kvaliteet. Toiduainete kontroll ja hügieen. Toiduainete säilitamine.

Toiduvalmistamine: planeerimine, sisseost ja toitade ning söögikordade valmistamine, hinna ja aja arvestusega nii kodu- kui ka suurmajapidamises. Toitude, küpsetiste, konservide võrdlemine tööstustoodetega üksikmajapidamises ja kollektiivis. Töökoht, varustus ja meetodid ratsionaalse ja efektiivse toiduvalmistamise jaoks. Söömismiljöo ja serveerimine.

Kodundusõpetus on kallid. See nõuab eriliselt häid, otstarbekaid koolikõike kõrvalruumidega, otstarbekat sisustust, ajakohaseid tööriistu ja palju õppevahendeid õppetöö näitlikuks tegemiseks. Rootsis on summad selleks olemas ja kus ruumid ja sisustus veel puuduvad, siis valmistavad need ajaks, mil uus 9-aastane põhikool teostatakse üle riigi. Õppevahenditest on koolidel kodunduse õpetamiseks: mööblite mudelid, voodisisustus, proovid plastidest, sisustustekstiilidest, tapetidest ja põrandamaterjalidest; eeskujulikud tööriistad, saapapuhastusvahendid, kodus tarvitataavad elektri materjalid. Toitolluste tabelid ja preparaadid, köikidest siin tarvitusel olevaist toiduainetest pildid, tööstuslikkudest toiduainetest tootmisprotsessi pildid. Flanellograaf näit. toitumisõpetuse selgitamiseks

Tunniplaan 9y kodundusharus (senises ühtluskoolis).

ained	linnas	maal
1. emakeel	4	4
2. ühiskonnaõpetus	2	2
3. maadeõpetus	1	1
4. bioloogia tervishoiuga	2	2
1 5. valitav aine (inglis-, saksa või emakeel)	3	3
2 6. võimlemine	3	3
1 7. toitumisõpetus, koduhoid, materjali- ja tööriistadeõpetus, ökonoomia	4	4
8. kodunduspraktika	12	9
9. õmblemine	5	4
10. lastehoid demonstratsioonidega	2	2
11. aiandus	-	2
12. loomakasvatust praktikaga	-	2
	38	38

vajalikkude piltidega. Filme ja filmilinte (bildband) tähtsamate kodundusalade selgitamiseks. On olemas hääd õpikud.

Õpikud ja õppeabinõud, nagu pliiatsid, vihud, gummid, saavad õpilased kooli poolt, samuti toit, mis koolis õppetööl valmistatakse, tasuta koolivalitsuse poolt. Tütarlaste riietus kodundustundides: puuvillane pluus, seelik, põll, pearätik või müts, pajalapid, on õpilased eelmisel aastail enesele kooli käsitöö tundides valmistanud ja materjali nendeks saavad nad koolilt tasuta. Poistel on kodundustundides kooli vahariidest põlled ja valged puuvillased mütsid tarvitada.

Õppekäike teostatakse tööstustesse, nagu margariini-, suhkru-, leivavabrikutesse; veskitesse, kalaturule, elektri ja gaasi vabrikusse, kus demonstreeritakse nende energiatega kasutamist kodumajapidamises. Edasi õppekäike mitmesugustele kodundust puutuvaile näitustele.

Töökooli põhimõtteid rakendatakse edukalt. Eriti 8. klassis, kus õpetus on teoreetilist laadi, tuleb õpetajal pead murda õpilaste isetegevusele rakendamiseks. Isetegevusest on eriti kasu nendes klassides, kus on distsipliiniraskusi või kus on õpilased, eriti y harus, kes ei jaksa end koondada õpetaja pikkade seletuste jälgimiseks. Isetegevuse juhtimiseks klassis on mõningaid trükitud töövihke olemas, nagu kodusisustuse ja toit-

Nagu eelmisel leheküljel asuvast tunniplaanist nähtub, on maal asuvates ühtluskoolides õpilastel võimalik õppida ka aiandust ja loomakasvatust. Viimast teostatakse juhul, kui põllumajandus- või kodumajanduskool on lähedal ning õpetust saab sääl teostada.

olluste ja teiste ainete käsitlemiseks, kuid suuremalt osalt peab õpetaja ise juhised välja töötama ja stensileerima. Muidugi peab isetegevuse puhul klassis palju selgitavaid näidiseid olema.

Poisid töötavad kodundustundides suure huviga ja energiaga; on muidugi ka erandeid, neid kes suhtuvad töödese, mis kodusse puutuvad, üleolevalt, nimetades neid "kvinnogöra" - naistetöök, selle vaate taga on ikka vananenud ja vildaka vaatega kodu suhtumine. Tütarlapsed on üldiselt kodundustundides hoolsamad ja ettevaatlikumad.

Missuguste ühtluskooli harude õpilased on kodunduses parimad tööorganiseerimise, töötamise, töö tulemuste ja õpetusest arusaamise seisukohalt, siis kahe- mata g ja a harude õpilased. Nendesse harudesse koonduvad intelligentsemad õpilased. Muidugi esineb ka erandeid.

Rootsi kodukultuur on kõrge ja see on tulemus üldisest seisukohast, et mõlema sugupoole töö kodu ja perekonna hääks on võrdse väärtusega. Sellele arusaamale panakse alus juba koolis ja eriti kodundustundides, kus poisid ja tüdrukud üheskoos teevad koduseid töid.

Rootsi seaduse järgi on abielunaise koduse töö tunnitase võrdne mehe värbamistöötasuga. See on eriline tunnustus perenaise kodusele tööle.

Kasutatud kirjandust:

Timplaner och huvudmoment vid försöksverksamhet med nioårig enhetsskola". "Grundskolan och näringslivet, Studier och debatt". "Råd för undervisning i Hemkun-

skap i Folkskolan". "Skolkökslärarynnornas Tidning" 1961.

Lugupeetud lugejate tähelepanu olgu juhitud ka Robert Nugina kirjutisele "Uuendatud Rootsi kooli sisemine ja välimine ülesehitus", mis on avaldatud "Täeinduskoolide tööpõllult" II.

Elmire Kägi

MÕNINGAID MÄRKMEID KANADA KUTSEHARIDUSEST.

Kanada koosneb kümnest provintsist ja kahest territooriumist. Igal provintsil on oma Haridusministeerium, mis alluvad Ottavale ja saavad sealt kõik juhtnöörid.

Näit. Ontario Board of Education - Haridusministeerium - juhib ja majandab kõik koolid Ontario provintsis. Kutsehariduse osakonnad kuuluvad kõik ühe suure "Home-Economic's" osakonna alla. Ministeerium saadab igal aastal välja "Annual Report". See on nägus raamat, mis on trükitud heal paberil, väga maitsekalt koostatud ja päevasündmustega hariduselust illustreeritud, nagu mõni pildialbum. Esiküljel on 20 pilti isikuist, kes juhivad meie maa hariduselu. Artiklid selles raamatus tutvustavad haridusellu puutuvate uuendustega; uute avatavate koolimajadega, õppeprogrammidega j.m. Peale üldharidusliku osa rõhutatakse kutsehariduslike teadmiste tähtsust demokraatlikus ühiskonnas, isiklikus ja perekonna elus.

Endised Eesti kutsekooliõpetajaid on sattunud mitmele mandrile. Olen üks neist, kes 1944.a. randus Rootsi ja õnnistas seal

seda tundi, millal minu jalad mu Tallinna Linna Naiskutsekooli uksest sisse viisid. Olen kogenud, et kutseharidus on ammendamatu "vääriskivi" äraelamiseks igal maal. Ka siis, kui võõrkeel päris selge pole. Stokholmis töötasin, pärast täiendava kursuse lõpetamist, "Stockholms Stads Yrkesskola's" ja nüüd on kaheksas õppeaasta töötada Ontarios (Torontos) õhtukooliõpetajana õmblemise alal.

Asusin tööle "Northern Vocational School'is" - Toronto Põhja Kutsekoolis. Kolm aastat tagasi muudeti see kool keskkooliks, kust tee viib ülikooli ja nimi on nüüd Northern Secondary School. Peale meie kooli on läänepoolses linnaosas Western-Technical School, Danforth Technical School, Central Technical School, Ryerson's Institute, Galasso School of Designing, Toronto School of Designing jmt koolid, kus valmivad elule igasuguste eriala teadmistega inimesed. Kuna Toronto on ligi 1.600.000 elanikuga linn ja kool peab sellele maa kombe kohaselt võrdlemisi "kää ülatuses" olema, siis on ka üldhariduslike koolide võrk väga tihe.

Northern Secondary School saadab igal kevadel ligikaudu 800 noort inimest tegevusse äri- ja kaubandusalale. Business ja Commercial harud on rõhuvas enamuses. Kool jaguneb päeva- ja õhtukooliks. Võtan esmakorras vaatluse alla päevakooli. Mida nõutakse pedagoogilt selles koolis ja mida pakub see kool haridusjanus noortele?

Meie kooli võetakse vastu algkooliharidusega õpilasi, 14-16 aasta vanuses. Algkool on Kanadas 8-aastane. Lapse haridustee algab 5.a. Kindergartenis. Pärast 9.

ja 10. õppeaasta kursust jaguneb Northern Secondary kool 5-aastaseks neile, kes peale lõpetamist edasi soovivad õppida, ja 4-aastaseks teistele. Peale selle on mõlemal kursusel "Optional õppeained", st. vabalt valitavad, mitte kohustuslikud, mis on mõeldud andekamaile õpilastele. Kool annab õpilasele praktiliste teadmiste ja probleemide kõrval oskusi isikliku ja perekondliku elu korraldamiseks.

Õpetaja peab teadma, eriti kui ta on uustulnuk:

- 1) mis on kooli siht ja ülesanded,
- 2) kooli programmi,
- 3) õpilaste hulka ja klasside arvu,
- 4) kooli juhtkonda,
- 5) kooli tervishoidlikke nõudeid (koolimajades on suitsetamine keelatud)
- 6) kõiki kooli vabategevuse harusid (activities)
- 7) transpordi olusid, eriti maakoolides, kus õpilased hommikul kooli bussiga tuuakse ja õhtul koju viiakse.

Õpetamine toimub moodsa elu standardi kohaselt. Tuleb juhtida ka tähelepanu elu eri olukordadele ja aegadele, mis aja muutused (näit. sõda) võivad kaasa tuua. Õppetöö raamides jääb õpilasele ka võimalusi oma mõtete esitaniseks. Õpilastest tuleb kasvatada tugev isiksus, kes oskab otstarbekalt oma teadmisi kasutada, on sõbraliku käitumisega, teadlik tervishoidlikult, psüühiliselt vastupidav, hea perekonna liige ja sotsiaalne inimene. Mitmes aspektis on rõhutatud riigi majanduse struktuuri, mida õpilased peavad tundma oma kutsetöösse astumisel.

Õpetajalt nõutakse õpilase isiksuse ja

ühiskonna (perekonna) tundmist, kust õpilane võrsunud. See edendab ja kergendab õpetaja individuaalset tööd, eriti veel siis, kui õpilasel tekib õppimisel raskusi. Õpetaja võib õpilasele isiklikke küsimusi esitada, temaga eraviisiliselt arutleda, näit.: kas on vaimuhaigusi või muid kroonilisi haigusi perekonnas, millega tegeleb õpilane väljaspool kooli, mis sugused on ta tuleviku kutsealalised plaanid, kas ta on huvitatud maa- või linnaelust, missugune on tema suhtumine kirikusse jne. Õpetaja peab aitama õpilasi neile vajalike teadmiste ja oskuste maksimumi saavutamiseks. Õpilastele tuleb õppima asunisel selgitada, kui suured võivad olla nende sissetulekud valitud kutsealadel.

Iga õpetaja on paigal oma klassiruumis ja õpilane on koolis liikuv element, kes rändab ühest tunnist teise, näit. teravishoiu klassist õmblemiseklassi jne., kuni tunnid on lõppenud. Põhjus, miks see nii on, on see, et klassiruum on vastavalt õppeainele sisustatud ja eriala õpetajale tähendaks see väga suurt kolimist.

Klassid on eeskujulikud ja kõige moodsamate vahenditega sisustatud. Seda ei saa ütelda õhtukooli kohta. Õhtukool on enam vaeslapse osas. Õpilased on täiskasvanud inimesed, kes jätkavad kutseõppimist leivateenistuse kõrval või siis erihar-rastusena - hobbyna.

Kanada läbilõike naine on maitsekalt ja puhtalt riietatud. Juba algkoolis 7. ja 8. õppeaastast peale õpetatakse ihupuh-tust, värvide harmooniat riietumisel, ma-terjali valikut vastavalt aastaajale ja ilmastikule ning tütarlastele soenguid ja kosmeetikat. Eesti emad olid alguses siin

väga šokeeritud, kui tütardele õpetati koolis - vastava eriala õe poolt - kuidas huuli õieti värvida ja kuidas individuaalne välja näha. Lisaks sellele pühendatakse meesõpilasi teadmisesse, kuidas oma perekonda kaitsta ja perekonna liikmeid hingelistes kitsikustes kardetavaist olukordadest üle juhtida. Kanada on paljude rahvaste kodu, kuid siin elades õpid kõiki ühiskonnaliikmeid hindama. Kes aga omavahel on leppimatud, need on Kanada inglane ja prantslane.

Asun nüüd kooli osakondade juurde, mida on 10, ja millist teenimise võimalust iga elukutse pakub.

1) Õpetajaks saada soovijail tuleb Secondary School'ist - 5-aastasest keskkoolist minna ülikooli, Teachers College + endatäiendamise kursused suvel, mida Haridusministeerium pidevalt korraldab. Võib saada toitlustamise, õmblemise ja laste tervishoiu õpetajaks. Palk \$ 4.500 - 7.500 aastas. Kui teha veel "Master's degree" - mag. kraad, siis lisab see aastas palgale \$ 300.00 juurde. Ka töö praktika on nõutav igal alal.

2) Reklaam-fotograaf on väga tähtis siinses kaubanduses. Tal on eelteadmised toitlustamises, riietuses ja tekstiilides. Televisioon töö endaga kaasa palju uusi nõudeid sellel alal. Palk \$ 50-80 nädalas.

3) Rätsep (Custom tailor) saab teadmised rätsepa-tööks, lõike joonistamiseks, tunneb materjale, oskab esemeid proovida, teeb ka mööblikatteid ja eesriideid. Palk \$ 40 - 60 nädalas.

4) Müüja, kes väljub koolist, omab teadmisi: tekstiilidest, riie- tusest kunsti seisukohast, majandusest, majandustarvetest ja oskab näitust üles seada. Õppe- aeg 4 aastat pärast algkooli. Palk \$ 35 - 60 nädalas.

5) Food supervisor - perenaine meie mõistes - on isik, kes juhib koolide "cafeteria'te" (need on igas koolis) toitlustamist, samuti restoranides, klubides. Kui aga õpilane siirdub edasi ülikooli, kus hakkab õppima toitlustamisala, nagu näit. haigla dieetika ja saavutab omal alal teadusliku kraadi, siis on palk kõrgem ja ta võib kas haigla toitlustamist juhtida või siis suurtes toitlus-kompa- niides või konservimis-tööstustes juhti- val kohal töötada. Ta peab tundma kõiki kehtivaid tööstuslikke seadusi sellel alal. Palk \$ 40 - 75 nädalas.

6) Laboratory technician - laborant saab teadmisi vastavalt oma erialale. Nad peavad pärast kooli lõpetamist spetsiaal- - kursuse või ülikooli kaudu siirduma kas haiglasse, keemiatööstusse, konservi- tööstusse, toidukompaniidesse, tekstiil- vabrikuisse, riigi katsejaamadesse, pii- mandusse jne. Palk \$ 50 - 85 nädalas.

7) Commercial model - omab teadmisi tekstiilidest äri- lisel otstarbel, esine- misest kodus ja publiku hulgas, tunneb ajaloolisi kostüüme, oskab valida moode individuaalselt jne. Vajalik veel eri- kursused modellidele. See ala on väga levi- nud Kanada ilusamate tüdrukute hulgas. Palk \$ 15-50 päevas.

8) Demonstrator - demonstreerija: teadlik toitlustamises ja toiduaineis,

tekstiilides ja majapidamistarbeis. Pärast kooli töötab suurtes toidufirmades, tekstiilärvides ja televisioonis. Palk \$ 125 - 1.75 tunnis.

9) Interior Decorator - sisedekoraa- tor - koolist saab teadmised tekstiili- dest, mööblitest, ruumidest ja temal on nõutav erikursus värvide koostamisel. Palk \$ 35 - 100 nädalas.

10) Copywriter: see ala hõlmab jällegi toitlustamist, materjalide tundmist, riie- tust ja inglise keele eri kursust. Kõrge- ma erikursuse eksamid õiendatakse ülikoo- li juures. Tuleb koostada vastavates agen- tuurides kuulutusi toiduainetele, mater- jalidele, anda ajakohast informatsiooni ja olla kompetentne vastavais turuteadetes ning perekonna eelarve koostamisel. Palk \$ 50 - 85 nädalas.

Kutsealaline ettevalmistus nõuab pal- ju aega, tahtejõudu ja järjekindlust. Kõi- gil kutsealadel on aga töö tegijat oota- mas.

Õhtu-kool jaguneb meie kooli juures (õppetundide arv 2 tundi nädalas, ühel õht õhtul):

- 1) Kunstiosakond, sisaldab 8 osa, nagu modelleerimine ja skulptuur, figuuri joo- nistamine j.t.
- 2) Arveametnike osakond, millel on 4 haru
- 3) Erasekretärade osakond, mis sisaldab masinkirja, kiirkirja- ja kuulutuste klas- si
- 4) Inglise keele osakond peamiselt alga- jaile.
- 5) Geograafia ja ajaloo osakond, mis val-

mistab reisijuhte.

6) Kodumajandus kunstiga.

See jaguneb: õmblemine (Õppeaeg 5 a.)
kübarategemine (1 a.)
majapidamise tarbed (1 a.)

7) Lõikejoonistamine ja joonestamine.

8) Keetmise osakond.

9) Võõrkeeled, kus õpetatakse hispaania ja prantsuse keelt.

10) Füüsilise hariduse - spordi osakond. Sisaldab ujumist, sportlikke mängu, Square Dancing (rahvatantse), võimlemist - kõiki eriklassidena.

11) Shops - töökojad - auto, lukusepa ja joonestamise osakond on kõige suurem kogu kooli kohta. Seal õpivad peamiselt meessoost õpilased masinate joonestamist, arhitektuuri, elektrit, trükkimist, keevitamist elektri gaasiga ning puutööd. Need õpilased ei saa mingit tunnistust töösuse kohta.

Õpetajaid, kes õhtupoolikul töötavad, on meie koolis 104. Mitmed nendest töötavad ka päevakoolis. Tunnitasu on õhtukoolis kõrgem kui päevakoolis. Tänavu aga nimetati õhtukooli õpetajad ümber instruktoriteks.

Eha Toomberg-Tarmet

KUTSEKOOLIÕPETAJA OMA TOOPÖLLUL

Tänapäeva praktiliste kutsealade õpetaja töötab ajastul, mil teaduste ja tehniliste alade areng toimub seni olematu kiirusega. Uusi teadusalasid tuleb juurde

ja terve rida uurimisinstituute, tervishoidlikke, tööstuslikke, majanduslikke j.n.e. on rakendatud tegevusse. Kõigil nendel on ühine suund: teoreetiliste teadusalade arengut praktiliseks tarbeks kasutada ja tehnika saavutusi inimesoo hüvan guks rakendada.

Praktilise kutseala õpetaja on haaranud loovast tööprotsessist. Oma elukutse tõttu on ta nagu ühendavaks lüliks ajakohase, tsivilisatsiooni edasiviiva kutseala ja suure ühiskonna vahel. Et uuendusi õpetöös õigesti ja õigeaegselt rakendada ja kohendada osata, selleks tuleb end pidevalt täiendada nii kutsealalises teoorias kui ka praktikas. Teisiti ei tohiks see olla. Ei saagi olla, kui õpetaja oma elukutset kui pedagoogi ja spetsialist praktilisel kutsealal respektierib ise ja ootab, et ka õpilased seda respektieriksid. Puudujääki õpetaja praktilises kutseoskuses märkavad õpilased õige pea, vahetegemine hea ja halva pedagoogi vahel on õpilastele üsna kerge. Vääratamisjuhused kutsealalises oskuses võivad end ebamugavalt tunda anda. Uued materjalid, uued tehnilised töö- ja õpetamisabinõud j.m. tingivad uusi töövõtteid. Õppe- ja kasvatustöö, õpilase annete ja kalduvuste arendamine j.m. ei saa olla vajalikult efektiivne, kui kasutamata jääb moodne pedagoogika, pedagoogiline metoodika ja didaktika.

Kutsealalisi täiendamisvõimalusi on jätkunud. Selle eest hoolitsevad koolide administratsioonid ja kutsekooliõpetajate organisatsioonid, peamiselt täiendamis-kursuste näol. Loenguid, kutsealalist kirjandust, uurimisinstituutide tööaruand-

deid, neid kõike on nii palju, et tahes või tahtmata ei suuda ega jõua igast tulundavast üritusest osa võtta.

Käesolevat artiklit kirjutades puudutan mõningaid muljeid kutsekooli õppetöös. Neid muljeid olen omanud oma üheteist-aastasest tegevusest kodundusõpetajana Rootsis.

Tuleb kohe mainida, et välises vormis on kõik kõige parem. Õpilaste tunglemine kutsekooli on nii suur, et nende vastuvõtt toimub selektsiooni alusel. Kool ei ole õpilasele sunduslikuks kooliks. Distsipliini küsimused esinevad harva. Osakonnas, resp. klassis on 12 õpilast. Areneb "ühepere" kokkuvõtteid, enamal juhul vägagi positiivne. Kõne all olevale koolile, s.t. Stokholmi linna kutsekoolile (Majapidamise ja Õmbluse koolid) ehitati uus kaheksakorruseline koolimaja. Üteldakse, et see kutsekooli hoone olewat Euroopa moodsaim. Arvatavasti ka kallihinnalisemaid.

Kõikidele hüvedele vaatamata, leidub ikka erisoove. Viimase väljendusega mõtlen neid vana algkooli lõpetajaid, kes on jätkanud oma õpinguid kutsekooli alamastmes. Kutsekooli õpetuse siht on valmistada ajakohaseid töötajaid välisele tööprotsessile. On selge, et kutsekool peab hoidma ja kooskõlastama oma õpetust vastavalt kutsealade arengutasemele, mis valitseb tänapäeva töökohtades. Kutsekoolide õppejõud on seda ka arvestanud õppekavade koostamisel. Selgub aga, et näiteks 7-da klassi lõpetajaist, vähemasti ühel osal nendest, on teatavaid raskusi õppetööd rahuldavalt jälgida ja õppetööst ettenähtud tulu saada. Et tasandada lünka õppekavas, vana algkooli teo-

reetiliste õppeainete ja kutsekooli õppeainete vahel, on seni olnud paratamatuks lisatöökS kutsekooli õpetajaile.

Näib ka, et osa õpilasi tulevad miljööst, kus mõiste praktiliste alade õppimisest on tublisti aegunud. Nimelt ollakse arvamisel, et kutsekoolis vabanetakse tüütavast raamatutarkusest. Kulub mitu sügiskuud, enne kui õpilasel selgeks saab, et ajakõrgusel seisev kutseala või praktilise tööoskuse korrektne omandamine nõuab sõprust ja head vahekorda raamatute ga. Enam töörõõmu õppetegevuse resultaadist saab kutsekooli õpetaja muidugi siis, kui õpilased jõuavad kutsekooli pärast üheksa-aastase põhikooli lõpetamist. Täni ni on õppetöö vana reaalkooli lõpetajatega andnud töörõõmu. Aktiivsuse õpetusele põhinevad õppemeetodid näiteks grupitöö, laboratsioonid, dramatiseeringud j.m. kohandatud praktilisele tööle seoses vastava kutsealalise teooriaga, on andnud väga häid tagajärgi, näiteks võrdlevas kalkulatsioonis, masintehnikas, materjaliõpetuses, toitmiseõpetuses ühes toitmiskeemiaga j.n.e. Õpilane on omandanud peale kutsealaliste oskuste ja teadmiste ka võime iseseisvalt analüüsida, võrrelda, järeldusi ja kokkuvõtteid teha. Kutsekooli lõpetades võtab õpilane kaasa teatud mõistliku balansi orienteerumiseks uue, homse päeva miljöös.

Ühenduses algkooli ümberkorraldusega üheksa-aastaseks põhikooliks on toimimisel ka mitmesugused muudatused kutsekoolide osas. Need muudatused haaravad kutsekoole, seni olevate andmete kohaselt, üsna laialdaselt. Suuremaks kavatsusel olevaks tuleb pidada Kutsehariduse Pea-

valitsuse (KÖY) ühendamist Koolide Peavalitsusega (SÖ), edasi kaheaastaste kutsekoolide (fackskola) asutamist, praeguste kutsekoolide juurde uute koolitüüpide ja kursuste asutamist ja õppekavade koordineerimist koolide- ja kursustevaheliselt.

Stokholmi linna kutsekooli juures ja ka Sandvikenis on asutatud kaheaastane kutsekool majapidamistehnikute (hushållstekniker) ettevalmistamiseks. Kool on katsetusajajärgus ja on ettenähtud personali ettevalmistamiseks prooviköökidele, laboratooriumitele, kaubanduslikkudele ettevõtetele j.t. Tänapäev on sisseastujailt nõutud esiteks endise reaalkooli lõputunnistust, teiseks ühetermiinilise ettevalmistamise kursuse lõpetamist ja kolmandaks viiekuulist eelpraktikat. Õpperesultaat on olnud hea, kuid tuleb ka arvestada, et õpilasmaterjal selektsiooni tõttu on olnud hea: 91-st reaalkooli lõpetajast võeti vastu 14 õpilast.

Õpetamiseks vajalikud meetodilised juhised on valminud. Rootsi keeles ja inglise keeles need puuduvad, kuid õpilasi treenitakse ettekannete ja referaatide pidamises, kõnetehnikas ja koosolekute pidamise vormis. Pärast põhjalikku instruksiooni käsitsevad õpilased ise kooli tehnilist varustust, näiteks mitmetüübilisi filmiaparate, arvestamismasinaid j.m. Õppejõududeks on Stokholmis asuva kutsekooli juurde saanud akadeemilise spetsiaalharidusega ja kõrgema kvalifikatsiooniga praktiliste alade eriteadlasi ja pedagooge.

Kursuse plaan majapidamistehnikute (hushälls-
tekniker) ettevalmistamiseks

Õppeained	Nädalatu- dide arv		Loengute arv kursu- keskmiselt se vältel
	1ö.a.	2ö.a.	
1. Rootsi keel1.....	2	2	
2. Inglise keel	3	2	
3. Matemaatika	3	2	
4. Ühiskonnaõpetus	-	-	42
5. Ekonoomiaõpetus	0,75	1	12
6. Füüsika	2	1	
7. Masin- ja tööriistade õpetus	2	2	
8. Keemia- ja biokeemia ...	2	4	
9. Toitmisõpetus	2	2	
10. Konsumtsiooni ökonoomia	2	2	
11. Tervishoid ühes kutse- hügieeniga	-	-	28
12. Psühholoogia	0,75	1	20
13. Toiduvalmistamise katse- line tehnika	7	8	
14. Pesupesemisõpetus ühes laboratsioonidega	2	-	
15. Tekstiiliõpetus ühes laboratsioonidega	1,5	2	
16. Koduhoiuteadmised ühes laboratsiooniga	2	2	
17. Tööt tehnika	-	1	42
	33	33	164
Vabavaliku õppeained:			
Saksa keel	2	-	
Prantsuse keel	-	2	
Masinkiri	1	1	
Summa tunde:	36	36	164

Ellen Roosme

EESTI KUTSEKOOLIOPETAJAJD

VÄLISMAAL

Eesti omariiklusaegseid kutsekoolide õppejõude elukohaga võõrriikides, teadaolevail andmeil, ei ole küll palju, kuid nad moodustavad siiski omaette minimaalväärse kutserühma. Kontakti saavutamine kaugete maa-alade tõttu ei ole toimunud nii lihtsalt kui see kunagi oli kodukohas Eestis. Hajutatuna erimaadesse leiame oma endisi kolleege näiteks Kanadas, Ühendriikides, Rootsis ja mujal.

Osa endistest eesti kutsepedagoogidest on leidnud rakendust ka teiste maa-de õppeasutustes, kuna osa kas kasutavad oma eriala mujal või on rakendunud uutele ülesannetele. Kuid on ka neid eestlasi ja nimelt nooremast generatsioonist, kes kutsepedagoogi tiitli on omandanud praeguse elukohamaa õppeasutustes. Aastate vältel töötamine välismaade õppeasutuses pole mitte ainult võimaldanud vaid otseselt kohustanud eesti õpetajat süvenemisele elukohamaa koolitüüpidesse, õppekavadesse, õpperaamatuisse, kutsealalisse kirjandusse, õppemeetodeisse j.n.e.

Omavahelise sideme säilitamiseks asutati Stokholmis 13. juunil 1951 Eesti Kutsekooliõpetajate Ühing. Ühing kuulub alates 1952 Eesti Õpetajate Keskühingusse oma viie-liikmelise esindusega. E.Õ. Keskühingu kaudu on meie ühing ka liige Õpetajate Organisatsioonide Maailmaliidus (W.C.O.T.P.). Aastate vältel on mitmed ühingu liikmed osa võtnud rahvusvahelistest õpetajate kongressidest, loonud sõbralikke sidemeid kolleegidega teistest rahvustest, tutvustanud välismaalastele Eesti

isesõisvusaegse kutsekooli taset ja saavutusi, kutseõpetajate ettevalmistamist jm.

Eesti Kutsekooliõpetajate Ühing on kogunud andmeid kes eestlastest kutseõpetajatena on töötamas välismaa õppeasutustes. See nimestik arvatavasti pole küll lõplik, mitte päris täielik, mida ühingu juhatus palub lahkelt vabandada, kuid liisane, et oleme tänujulid vähenagi neile saabuva täiendava lisa eest.

Põhja-Ameerika Ühendriikides ja Kanadas.

Alma Martin, mag. Kodundusteaduste prof. Guilfordi kolledžis, N.Carolinas. Master of Scienci kraadi omandanud kodundusteaduse alal.

Evi Martin-Selenoi, Master of Scienci kraadi omandanud kodundusteaduse alal Ohio osariigi ülikoolis.

Eha Tarnet-Toomberg, õmblesise õpetaja. Töötanud Stokholmi linna kutsekoolis ja viimaseil aastail Torontos, Northern Secondary School'is (keskastne kutsekool).

Rootsis

Salme Eilau, õmblesise õpetaja. Kutse omandanud Stokholmis, Fredrika Brenen'i koolis, pedagoogilises harus. Õpetajaks Stokholmi linna kutsekoolis.

Marja Jaanivald, tekstiilkäsitöö õpetaja. Kutse omandanud Stokholmis, André Eneroth'i Kõrgemas Käsitöö Seminars. Töötanud käsitööõpetajana Stokholmi linna rahvakoolis (algkool) ja Rahvakoolide Valitsuses Stokholmis.

Juta Juuno, kodundusõpetaja. Töötanud

Stokholmi linna kutsekooli kodunduskonsulentide juures demonstratsioonkursustel eestlastele, olnud kodundusõpetajaks Eesti algkoolis Stokholmis ja on kodundusõpetajaks Stokholmi linna põhikooli kõrgastmes.

Eha Kohh, kudumisõpetaja. Kutse onandanud Stokholmis, "Ühing Käsitöösõbrad" kudumiskoolis, pedagoogilises harus. Tegelab õpetajana Stokholmis.

Elniire Kägi, kudumise ja kodundusõpetaja. Töötab kodundusõpetajana Göteborgi linna põhikooli kõrgastmes.

Elsa Raukas, käsitöö õpetaja, töötanud Adelsö põhikoolis, Rootsis.

Ellen Roosne, kodundusõpetaja. Töötanud Stokholmi linna kutsekoolis osajalalistel kursustel eestlastele, olnud kodundusõpetajaks täisajalistel kursustel rootslastele. Õppenetoodika asjatundjana kutsutud Rootsi Kutsehariduse Peavalitsuse (KÖY) juurde, pidades loenguid (grupitöö ja laboratsioonid) ja juhataades seminariharjutusi täienduskursustel, korraldatud KÖY juures rootsi kodundusõpetajaile.

Erik Saare, fil.lic. teadusliku kraadi onandanud Rootsis. Õpetaja: 1. Stokholmi Kuninglikus Tehnika Ülikoolis, ehitusosakonnas üldise geoloogia alal. 2. Stokholmi Universiteeti Kvartäärgeoloogia Instituudis.

Alma Vahtras-Viireleid, õmblesise õpetaja. Kutse onandanud Stokholmis, Fredrika Bremen'i koolis, pedagoogilises harus. Rootsi Kutsehariduse Peavalit-

suse (KÖY) korraldusel on olnud õpetajaks 1) Kangakudumise õpetajate komplekteerimiskursustel (rõivaõmblemise ja muu tekstiilkäsitöö õpetajakutse omandamiseks). 2) On Katrineholmis õmblusõpetajate ettevalmistamise kursuste õpetajaks (nõutav kursus seminari vastu võtul)

Irma Varrik, moeala õpetaja. Töötab Stockholm linna kutsekoolis.

Eesti Kutsekooliõpetajate Ühingu juhatuse saabab oma kutsekaaslastele kaugemal või ligemal, kõigile Teile meie südamlikumad kollegiaalsed tervitused. Ütleme "Tere tulemast" E. Kutsekooliõpetajate Ühingu liikmeks kõigile nendele pedagoogidele, kes praegu aktiivselt osa võtavad kutsehariduse levitamisest ja samuti kõikidele nendele, kes praegu pedagoogilisest tegevusest on eemal.

Mõtleme nendele endistele kolleegidele, kelleni meie tervitus enam ei jõua!

Eesti Kutsekooliõpetajate
Ühingu juhatuse.

TÄIENDUSKOOLIDE PÄEVAKÜSIMUSI.

Aastad veerevad. Paljudes maades on täienduskoolid juba 10. aastapiiri ületanud, Rootsis terve rida juba 15. Tegelik töö täienduskoolides on meid ümber õpetanud ja meile juurde andnud. Nüüd on meil kogemusi, mida meil ei olnud 10-15 aasta eest. Osa väärtuslikke kogemusi on küll kaotsi läinud, suurem osa on meile siiski väärtuslikke õpiseid andnud. Saadud väär-

tuslikke kogemusi on teistele vahendatud õppepäevadel peetud ettekannete ja ka "Bülletääni" veergude kaudu. Seniste kogemuste ja tähelepanekute najal on kõikjal üle maailma pävakorrale jäänud 3 küsimust: õppekavad, õpikud ja noorsookirjandus. Õigupoolest on nim. küsimused juba algusest peale päevaprobleemideks olnud. Nim. päevaprobleemide sisu on aga vahepeal põhjani muutunud. Kui meil 10-15 aasta eest oleks olnud ideaalne õppekava täienduskoolidele või mõni täiesti sobiv õpik, siis kas need nüüd veel oleksid kõigiti ideaalsed ja sobivad? Täienduskoolide õpilaste koosseis on kõikjal üle maailma tundmatuseni muutunud. Selle tõttu on just esmajärguliseks probleemiks tegelikul koolipõllul mitte õppekava, vaid õpikute küsimus. Suur osa õpetajaid ka tavalises koolis ei tunne mingit huvi õppekava vastu, vaid nende tööprotsessi aluseks on vastav õpik ja eesmärgiks õpiku viimsele leheküljele aegsasti enne aasta lõppu jõuda. Õpik peab ju vastama õppekavale. Täienduskoolidele määratud õpikud ei katnud seda mõistet, mis on õpikule koolis omistatud. Selle tõttu on õpikute küsimus veelgi akuutsemaks muutunud.

Täiesti õigesti rõhutati siiski Täienduskoolide Päevadel New-Yorgis 19. ja 20. mail 1962, et enne on meil tarvis praegusele olukorrale sobivaid õppekavu ja siis uued õpikud neile vastavalt koostada. Kes peaks või peaksid uued õppekavad koostama? Saatesõnas "Täienduskoolide tööpõllult" II osale märkis allakirjutanu, et Eestis oma kutselise ettevalmistuse saanud õpetajad, kellel on olnud võimalus täienduskoolides töötada, peaksid siin esijoones kaasa aitama uue õppekava koostamisel.

Eesti Komitee Koolitoimkond Rootsis võttis täienduskoolide õppekavade revideerimise küsimuse juba augustis 1960 korraldatud õppepäevade kavasse ja kokkuvõtte hr. Prülleri põhjalikust ettekandest on avaldatud "Täienduskoolide tööpõllult" I. Hr.H. Prülleri põhimõttelist laadi ettekandele järgnesid jaanuaris 1962 korraldatud õppepäevadel rohkem eri õppeainete seisukohalt arutlevat laadi ettekanded Jaan Kallselt, Helga Kerstellilt ja Kaarel Kallakult. Kokkuvõtted nim. ettekandeist on avaldatud "Täienduskoolide tööpõllult" II.

K.a. 1. - 3. juunini toimuvail õppepäevadel Rootsis tehakse katse enam konkreetsemate õppekavade koostamisele asuda. Seal ettekantavad kavad, mis saavad ka samas esimese sõelumise, on muidugi esialgsed ja saadetakse kõigi maade koolitoimkondadele seisukohtade avaldamiseks.

Õpikute kohta on nende ridade kirjutaja juba varemgi märkinud, et kui 10-15 aastat tagasi oli õpikuid vaja, siis sobivama materjali puudumise ja ka vastavate kogemuste vähesuse tõttu seisti kahe võimaluse ees: kas anda lugemikud välja materjaliga, mis tookord käepärast oli või lugemikke üldse mitte välja anda. Kolmandat võimalust ei olnud.

Nüüd on meil rohkesti kogemusi ja selgem pilt muutunud olukorrast. Nende ridade kirjutaja "Eesti lugemik" I on trükist otsa lõppenud ja vajadus uue lugemiku järele on akuutne. Kes koostab uue ja sobivama lugemiku?

Noorsookirjanduse probleem on muidugi mitte vähem akuutne. Mõned arvavad, et see on tähtsaim. Täienduskoolides töötavad

Õpetajad on pessimistid, nagu see ilmnes ka New-Yorgis peetud Täienduskoolide Päevadel. Kuid eesti noorsookijranduse probleem vajab siiski hoolikat kaalumist. Selleks on see 1. - 3. juunini k.a. Rootsis korraldatavate õppepäevade kavasse võetud.

Mitte vähese tähtsusega on praegu juba täienduskoolide õpetajate järelkasvu küsimus. Aga sellest probleemist vahest lähemalt järgmises "Bülletäänis".

Ja lõpuks üks praktiline küsimus kõigile täienduskoolide õpetajaile üle maailma: Meil ilmub skautlike noorte häälekandja "Tulehoidja". Kas meie täienduskoolid suudavad oma õpilasi eesti keele lugemisoskuses nii kaugele viia, et nad suudavad seda lugeda ja selle sisust aru saada?

H. Rajamaa

SAKSAMAA EESTI ÕPETAJATE JA NOORTEJUHTIDE EDASIHARIMISEST.

Suurtele majanduslikkudele raskustele vaatamata korraldas Saksamaa Eestlaste Keskkomitee k.a. jaanuari algul õppepäevad Saksamaa täienduskoolide õpetajaile ja noortajuhtidele. Need olid juba teised õppepäevad. Esimesed samalaadilised õppepäevad toimusid jaan. algul 1961. Nii eelmised kui ka käesolevad õppepäevad toimusid Hollandis Rotary Clubi töhusa majandusliku toetuse abil. Osavõtjaid oli kokku 33 üle Saksamaa.

Nii eelmiste kui ka käesolevate õppepäevade tegelikuks korraldajaks ja juhatajaks oli Keskkomitee haridusala korraldaja Jaan Lepik Oldenburgist. Õppepäevade pealektoriks oli mag. H. Rajamaa, kes käsit-

les noorte hingeelu arengujärke ja mõninaid peatükke eesti keele metoodikast täienduskoolide ja noorteringide töös. Õppepäevade teisteks lektoreiks olid praost M. Vaher (Geislingenist), kes käsitles oma loengus noorte usulise kasvatuse probleeme. Usuline kasvatus on tänapäeva mentaliteedi juures väga raskeid probleeme täis. Ka meie noored ei ole selles suhtes mingiks erandiks. Sissejuhatavalt selgitas referent usust üldiselt ja siis pikemalt sellest kui kasvatusvahendist ja näitas teid ja vahendeid meie noorte usu juurde toomiseks, kuidas noori usu kaudu häädeks ühiskonnaliikmeiks ja oma ligemist armastavaks kaasnimesteks kasvatada. Lõpuks andis referent rida praktilisi näpunäiteid usuõpetuse tundide sisustamiseks.

Hamburgi täienduskooli juhataja Pärja Inari käsitles eesti ajaloo õpetamist täienduskoolides. Referent jaotas aine läbivõtmise neljale õppeaastale (4.-8.klassis), võttes aluseks ajaloolised ajajärgud, nimelt: eelajalooline aeg, ajalooline aeg, kesk- ja uuem aeg ja Eesti iseseisvuse aeg. Oma töös täienduskoolis on referendil kõiki nim. ajajärke väga kokkuvõtlikult käsitledes õnnestunud oma õpilastele selge ülevaate Eesti ajaloo arengust anda. Ettekanne ise oli hästi ette valmistatud, kindla süsteemi järele koostatud ja äratas kuulajais suurt huvi, mis ilmes järgnevail läbirääkinistel. Keskkomitee töökavas on pr. Inaril lasta koostada Saksamaa täienduskoolidele eesti ajaloo konspekt, mille Keskkomitee laseks paljundada ja kõigile koolidele saata. (Kas seda võiksid eesti täienduskoolid ka teistel maal ja mandreil saada? - "Bülletään"toimetus.) Teemast "Rahvuslik kasva-

tus ja noored" refereeris skm. Olaf Bagger. Seegi ettekanne oli väga huvitav. See oli eeskujulikult süstemaatiliselt koostatud, selle teesid olid selged ja loogilised. Ettekandes näitas referent rahvusliku kasvatuses astmestikku, mis algab koduga ja lõpeb noorte organisatsioonidega ja selgitas üksikute astmete osatähtsust üldeesmärgi - rahvuslikult kindlameelne eesti noorus võõrsil - saavutamisel.

Keskkomitee esimees hr. E. Reisenberg rõhutas ka omas ettekandes eesti noorte rahvuslikku kasvatuses kui meie peaeesmärki. Sel puhul juhtis referent erilist tähelepanu sellele, et me selles vastutusrikkas töös oleksime valvsad ja sihikindlad. Me ei tohi lasta ennast meie vaenlaste, kommunistide, propagandast mõjutada. Vaenlase propagandat püütakse väga meie noorte hulgas levitada. Selle eesmärgiks on meie noori viia vastuollu oma õpetajatega, noortejuhtidega ja teiste avaliku elu tegelastega ja sellega meie vastastikust usaldust hävitada.

Läbirääkimised kõigi ettekannete kohta olid väga elavad, kuid asjalikud, kokku 70 sõnavõttu osavõtjate poolt.

Läbirääkimistel algatati ka täienduskoolide ja suvikodude õpetajate organisearmist kogu Saksamaa ulatuses. Osavõtjad suhtusid kavatsusse jaatavalt ja loodetavasti teostub see mõte vastavate tehniliste ja vorniliste eeltööde järele juba kõige lähemal ajal.

Kokku võttes võib öelda, et seekordsedki Saksamaa eesti õpetajate ja noortejuhtide ühised õppepäevad õnnestusid kõigiti ja tahaksime tõsiselt loota, et nen-

de korraldamine jatkuks, sest vajadus selliste õppepäevade järele on väga suur.

MÕNI SÕNA TÄIENDUSKOOILIDE TÖÖST SAKSAMAAL.

Silmapilgul hoolitsevad Saksamaal eesti keele õpetamise, kodumaa tundmise ja rahvusliku kosvatuse eest 22 täienduskooli 194 õpilase ja 30 õpetajaga ja igal suvel 2 suvikodu 100 - 110 õpilase ja 10 õpetajaga. Suvikodusid peane siin võrdseks täienduskoolidega, kuna suvikodudes töötatakse samadel põhimõtetel ja samade õppekavade alusel. Antakse õpetust eriti neile lastele, kes ei saa täienduskoolide tööst osa võtta, ja jätkatakse täiendavalt täienduskoolides tehtud tööd. Ka õppetundide arv ei ole suvikodudes väiksem kui täienduskoolides õppeaasta jooksul, mõnel juhul isegi suurem.

Vastavalt võimalustele ja olukorrale toimub õppetöö täienduskoolides 2 - 4 korda kuus, kus õppetegevus kestab 2-5 tundi. Õpilased on koolis jagatud nelja astmesse (klassi). a) Eelaste (keelt mitteoskajad või vähese oskusega lapsed). b) esimehe aste. c) teine aste. d) kolmas aste.

Kõigis astmeis kestab õppetöö vähemalt kaks õppeaastat (suvikodudes kaks suve). Õppetöö organiseerimine kohtadel on õpetaja mureks ja oleneb õpetaja isikust, oskusest ja leidlikkusest. Kuni 1962/63. õppeaastani otsustas ja valis iga õpetaja isiklikult, kui palju ja millise osa igast õppeainest õppeaasta kestel tuli läbi võtta. Alates 1962/63. õp-

peadstast määrati iga astme kohta kindlaks, mida ja millises ulatuses vastavast õppeainest antud õppeaastal tuleb läbi võtta. Samas näidati kätte õpikud ja muu õp-
penmaterjal (koostatud ja kasutamisele võetud konspektid, kirikool jne.), mille järelle õpetamine toimuks. Välja arvatud eelaste, kus põhiõpikuks on küll H. Rajamaa - Aabits ja eesti keele lugemik - kuid selle juures peab õpetaja näitama algatusvõimet ja leidlikkust, kuidas paremate tulustega õpetada õiget hääldamist, lugenist, kirjutamist, sõnatagavara suurendamist ja neist koostada kahe, kolme jne. sõnalisi lauseid.

Pidasime sellise korra kasutamisele võtmiseks vajalikuks, et oleks üldine ülevaade koos kontrollimise võimalusega, mida igast õppeainest ja milliste tagajärgedega õppeaasta kestel on suudetud läbi võtta, ja koolidele, kus ei suudeta sammu pidada keskmise tasemega, nõu ja jõuga abiks olla. Teiseks väga oluliseks põhjuseks oli töö ühtlustamise vajadus suvikodudega. Ka suvikodudes on õpilased jagatud nelja astmesse vastavalt täienduskooli astmeile. Varem tekkis suvikodus suuri raskusi õppetöö organiseerimisega. Lapsed tulid paljudest täienduskoolidest ja oma-
sid täiesti erinevad eelteadmised ja selle tõttu oleks tulnud töötulemuste huvides õpilased jaotada mitte nelja, vaid 7 - 8 ja vahest isegi enamasse astmesse. See aga sünnitas suuri raskusi juba ruumiliselt, samuti ei jatkunud õpetajaid igale väikesele grupile. Väga erinevate eelteadmistega õpilaste paigutamine ühte astmesse tähendas paljudele õpilastele asjatut ajakulu, kuna nad ei olnud võimalised ühistel alustel kaasa töötama. Ka ei suut-

nud õpetaja ühe tunni jooksul aega nii jaotada, et kõikidega võrdselt töötada. Nüüd tulevad õpilased suvikodudesse ühtlaste teadmistega ja nende töögruppidesse jaotamine on lihtne ülesanne, samuti on loodud ühised alused ühiseks edasitöötamiseks. Siin selguvad ka kohe need koolid, kust tulevad nõrgemad õpilased ja nii on võimalik olukorra otstarbekohane selgitamine.

Iga õpetaja on kohustatud pidama päeviku, millesse märgitakse, millal kool töötas, mis on õppeainetest läbi võetud ja üles antud, puudujad ja muud olulised märkmed, mis on kuidagi õppetööga ühenduses. Alates 1962/63. õppeaastast annab iga täienduskool õppeaasta lõpul õpilasele tunnistuse õppeedukuse kohta. Seda on seni teinud järjekindlalt ainult Oldenburgi täienduskool. Säälsed kogemused on näidanud, et õppeedukuse hindamine huvitab õpilasi ja mõjutab intensiivsemale tööle. Teiseks viib õpilane saadud hinded koju, kus selle vastu ka vanemad huvi tunnevad ja nii on võimalik ka vanemaid kaasaitamisele mõjutada, mis suurendab õpilase õppeedukust.

Pääle tavalise õppetöö võtavad kõikide täienduskoolide õpilased osa rahvuslike tähtpäevade tähistamisest, neid mitmesuguste esinemiste ja ettekannetega sisustades. Iga täienduskool (või ligistikku asuvad väiksemad täienduskoolid koos) korraldab igal aastal traditsioonilise jõuluõhtu koos jõulupuu ja jõuluvanaga. Siin esinevad ainult õpilased jõukohaste ettekannetega. Suurema õpilaste arvuga koolid (Hamburg, Geislingen, Oldenburg jt.) on isegi näidendeid hääde tulemustega lavas-

tanud. Näiteks 1962.a. jõuluõhtul lavastasid Oldenburgi täienduskooli õpilased koos endiste õpilastega Ilme Ivand'i kolmevaatuslise näidendi "Külmataadi külalised", milles esines üle 20 -ne tegelase, kus kõik noored olid rakendatud. Ettekannet õnnestus ja nii tuli toime meelegääv traditsiooniline jõuluõhtu, mille sisustasid ainult noored.

Nii püüame kõikide täienduskoolide ja suvikodude kaudu eesti kasvavaid noori kokku tuua, rakendada ja koos hoida eesti keele ja eesti vaimu juures, usu ja lootusega neist tublisid ühiskonna liikmeid ja häid eestlasi kasvatada.

Kõik õpetajad täienduskoolides ja suvikodudes töötavad auametiliselt. Õpikud ja muud õppetarbed muretseb ja saadab koolidele Keskkomitee, niisamuti tasub õpilaste ja õpetajate sõidukulud.

Jaan Lepik

TÄIENDUSKOOLIDE PÄEVAD U.S.A.-s.

19. ja 20. mail n.a. toimusid New-Yorkis täienduskoolide päevad, milledest võttis osa ligi 40 täienduskooliõpetajat üle U.S.A. Päevadel kanti ette rida huvitavaid referaate, millelele järgnesid ülielavad sõnavõtted. Ettekannete ja arutluste peateemadeks olid eesti noorsookirjanduse, täienduskoolide õpikute ja õppekavade küsimused. Pärast ülielavaid läbirääkimisi võeti vastu järgmised resolutsioonid:

1. Täienduskoolide päevad USA-s leiavad, et on vaja välja töötada täienduskooli-

de tüübile vastavad õppekavad ja nende alusel koostada sellele koolitüübile vastavad õpikud.

2. Õppepäevade arv täienduskoolides tuleb viia vähemalt 25 õppepäevale ühe kooli-aasta kestes.

3. Kodumaaliste teadmiste süvendamise, eesti omakultuuriga tutvumise ja rahvusliku suunamise seisukohalt tuleb õpilasi täienduskoolidesse võtta kuni nende 16. eluaastani.

4. Enakeele õppetunde peaks täienduskoolides olema vähemalt kaks igal koolipäeval.

5. Korraldada täienduskoolist lahkunud noortele (13-16 a.) mitmekülgseid noori haaravaid vestlusõhtuid (esteetika, moraal, ülikooli elu j.p.t.) võimalikult kõikide teismeliste kaasatõmbamisega ja võimalike lektoritega noorte eneste ringkonnist.

6. Peetakse soovitavaks, et võimalikult kõikides keskustes moodustataks üks organisatsioon või org-ide koondis (koolikomitee, koolisõprade selts), kelle ülesandeks oleks ainult täienduskooli küsimuste arendamine. Kooli ülalpidamise eest peavad hoolitsema lastevanemad, kogudus ja organisatsioonid üheskoos.

7. Otsustatakse asuda täie jõuga täienduskoolide sisu ja kvaliteedi tõstmisele, et seni eemalejäänuid kooli asutamisele meelitada. Täienduskooli ülalpidavad organisatsioonid peavad ühtlasi suurendama täienduskoolide eelarvelisi summe ja samaaegselt teostama intensiivset propagandat kogu seltskonnas.

11 aastat New Yorgi Eesti Hari-
dusseltsi Täienduskooli.

Püüan järgnevais ridades anda lühike ülevaade N.Y.E.H. Täienduskooli arenemiskäigust ja tööst 11 õppeaasta jooksul, alates selle avamisest 12. nov. 1950.a. kuni juunikuuni 1961, mil tööülesannete tõttu mul tuli loobuda tegelikust koolitööst. Loodan, et käesolev ülevaade annab ka teatud üldpildi siin maal töötavate täienduskoolide kohta, kuna üldolukord, mis mõjutab koolitöö korraldamist ja õppetööd, on enam-vähem ühesugune üle maa.

Täienduskooli asutamise mõtte New Yorki kerkis üles siin elunevate eesti pedagoogide ringkonnis varsti pärast ümberasumist Ühendriikidesse.

Eesti lapsed, elades suurlinna ja selle lähena ünbruse laialdasel maa-alal, kaotasid sideme teiste eesti lastega ja sattusid täielikult võõrkeelsesesse keskkonda, mis oli soodsaks pinnaks ümberrahvustamisele. Rahvusest võõrdumise ärahoidmiseks peeti tarvilikuks lülitada meie lapsed võimalikult vara eesti ühiskonda, mille esimeseks astmeks on eesti lasteaiad ja eesti kool.

Pärast pikemaid eeltöid valiti 23. okt. 1950.a. koolijuhataja ja ühes sellega algasid kooli avamise ettevalmistustööd.

Ettevõtte kordaminekuks ei olnud väljavaated lootustäratavad. Ei olnud julgustavaks teguriks teadmine, et siin varem töötanud täienduskool oli hingusele läinud ja hiljem selle elluäratamine oli ebaõnnestunud.

Esimeseks raskuseks oli õpetajate kü-

simus. Head tahet kaasatöötamiseks näis paljudel olevat, kuid elukoha kauguse, tööolude ja muudel põhjustel oli vähestel võimalik tegelikust koolitööst osa võtta.

Hädavajaliku õpetajate koosseisu saime kokku ja kool võis avada oma ukseid 12. nov. 1950.

Kool loeb oma ülesandeks säilitada võõrsil kasvavais eesti noortes emakeele oskust, äratada ja süvendada armastust oma esivanemate sünninäa vastu, tugevdada rahvuslikku ühtekuuluvustunnet ning usku Eesti taasvabanemisse ja taasülesehitamisse.

Koolipäevadena võisid kõne alla tulla nädalalõpud. Kaaluti võimalust koos käia igal nädalalõpul, kuid siinseid kaugusi arvestades tuli sellest loobuda, kuna see oleks koormav olnud õpetajaile, lastele ja lastevanemaile, kes peavad väiksemaid lapsi kooli tooma. Nii otsustati korraldada õppetöö 2 korda kuus ja alates 1951. a. on koolipäevadeks olnud iga kuu teine ja neljas laupäev. Lisaõppepäevi on olnud kuudel, mil on viis laupäeva. Igal koolipäeval on kolm 45 minutilist õppetundi. Koolitöö algab sügisel septembri teisel poolel ja lõpeb kevadel juuni keskel. Õppeaasta jooksul on 18-20 koolipäeva ünmarguselt 60 õppetunniga. Aja võitmiseks on kaalutud õppepäeva pikendamise võimalust, kuid ka siin on olnud raskused. Suuremal osal õpilasist kulub edasi-tagasi sõiduks kooli vähemalt 2 tundi, mis koos õppetööga annab 5-tunnise tööpäeva. Väiksemail lastel on see küllalt pikk aeg. Vanemais klassides aega ehk pikendada võiks, kuid siis ei saaks samast perekonnast kooliskäivad lapsed koos kooli

tulla ja koos lahkuda.

Kooli kättesaadavaks tegemise mõttes oli ka kõne all täienduskoolide avanine eri linnaosades, kuid sellest tuli loobuda, kuna selgus, et Eesti Majaga, mis asetseb maa-aluse liikluse sõlmpunktide lähedal, on ühendus hõlpsam kui sama linnaosa kaugenate kohtade vahel.

Kool on püüdnud Eesti Vabariigi koolitraditsioone edasi kanda. Kooli korralduses, õppe- ja kasvatustöös on püütud Vabas Eestis kehtinud normidest kinni pidada niivõrd kui need siinseis oludes on rakendatavad.

Meenub kooli avamispäev. Vähenene eelregistreerunud õpilaste arv näis kinnitavat ettevõtte nurjumist. Eesti Majas aga avanes julgustav pilt. Kokku oli tulnud ligi 40 last, kes olid omavahel elavas mõtetevahetuses. Siin oli kohanud üle hulga aja sõber sõpru ja klassikaaslast eesti koolis Saksamaal. Peale ühe olid kõik õpilased varem käinud eesti koolis Saksamaa laagrites või mujal. Õpetajate vähesuse tõttu oli võimalik avada 3 klassikomplekti.

1. õppeaasta nimetaksin prooviaastaks, mil saime uues olukorras töötanisel teatud kogemusi edaspidiseks õppetöö korraldamiseks.

Kool sellisena ei leidnud lastevanemate üldist poolehoidu. Sooviti näha noorte organisatsiooni taolist ettevõtet, kus keelt oleks õpitud n.ö. mängides.

Õppenõukogu jäi siiski kooli asutamise mõtte juurde ja selle järjekindel väljaarendamine algas 2. õppeaastal.

Esimene samm astuti 25. sept. 1951.a., mil õppenõukogu otsustas Täienduskool muuta 4 õppeaastaga kooliks. Peeti tarvilikuks õpilaste teadmisi hinnata ja otsustati koolitunnistused välja anda 2 korda aastas. Töötati välja kooli lõpetamiskord, mille järgi õpilased, kes soovivad saada lõputunnistuse, peavad õiendama eksamid enakeeles ja kodumaatundnises. Lasti trükida häälpaberil kaaneilustusega lõputunnistused, mis on teenetekirjaks lõpetajaile esimese rahvusliku aukohustuse täitmise eest.

Vahepeal olgu tähendatud, et lõpueksamite sisseseadmine ei leidnud üldist poolehoidu. Arvati, et see nõue jääb paberile, et õpilased neist osa ei võta, kuna lõputunnistusel ei ole mingit n.ö. praktilist väärtust. Tegelik elu on aga näidanud, et õpilased suhtuvad lõpueksamitesse täie tõsidusega ja kaaluv enamus lahkub koolist nägusa lõputunnistusega.

Iga lõpetaja on saanud mälestuseks nõne väärtusliku eesti raamatu ja ergutusauhina on väga hääde tagajärgedega kooli- või klassikursuse lõpetajaile antud nende vanusele vastavaid eesti raamatuid. Auhinnatud on ka neid õpilasi, kes aasta jooksul ei ole päevagi koolist puudunud, ja nende arv ei ole väike.

Esimese lennu laskis kool välja juunis 1952, mil 11 õpilast said lõputunnistuse. Peale ühe olid kõik varem algkooli 5. klassi lõpetanud.

13. sept. 1953 otsustati kool muuta 5-klassiliseks ja 20. sept. 1954 6-klassiliseks. Alates 1954/55. õppeaastast töötab kool 6 klassikomplektiga, millele

eelneb lasteaed.

Võib tekkida küsimus, mispärast ei ole suurendatud õppeaastate arvu?

Aluseks on olnud endine Eesti koolisüsteem, mis vastab ka siinsele kooliastmete jaotusele ja selles vanuses moodustavad õpilased enamvähem ühtlase ühiskonna.

Õpilaste arv on aeglaselt, kuid järjekindlalt kasvanud. 1. õppeaastal oli 50 õpilast ja 1960/61 - 108. Võrreldes Eesti olukorraga, on õpilased siin vastavais klassides 1-2 a. nooremad, kuna nad hakkavad varem koolis käima. Alates 1957/58 õppeaastast ei ole enam varem eesti koolis käinud õpilasi ja seega jõudsimme siinseis oludes n.õ. normaal olukorda, kus kõik õpilased alustavad oma rahvuslikku haridust täienduskoolis.

Õppeaineteks on: usuõpetus, emakeel, kodumaatundmine (ajalugu ja maateadus), laulmine ja mängud (peamiselt rahvatantsud).

Järgnevas tabelis on kuu (s.o.2 õppepäeva) tunnikava, mis on kehtiv 1953/54 õppeaastast alates.

Õppeained	klassid					
	I	II	III	IV	V	VI
Usuõpetus	-	1	1	-	-	-
Emakeel	4	3	3	3	4	2
Kodumaatundmine	-	-	-	1	1	4
Laulmine	1	1	1	1	1	-
Mängud	1	1	1	1	-	-
Kokku	6	6	6	6	6	6

Esimesel kahel õppeaastal oli usuõpetus kõikides klassides. 1953.a. tehti EHS juhataste poolt ettepanek usuõpetus tunnikavast välja jätta ja selle asemel suurendada emakeele tundide arvu. Avaldati arvamist, et usuõpetuse õpetamine on kirikute pühapäevakoolide ülesanne.

Õppenõukogu, ära kuulunud kahe suurema koguduse ja lastevanemate arvamise, vähendas usuõpetuse tundide arvu, kuid ei pidanud võimalikuks seda ainet päriselt välja jätta. Usulise kasvatuse tähtsust hinnates otsustati kord kuus alustada õppetööd ühise palvusega.

Laulmine ei esine VI kl. tunnikavas, kuid koolikoori esinemistel võtavad õpilased kodumaatundmise tundide arvel eelharjutustest osa.

Tekib küsimus, mida on saavutatud 11 a. jooksul? Arvan, et on suudetud kujundada algkooliealistele lastele siinsetele oludele vastav eesti kool, mille kaudu lapsed on lülitatud eesti ühiskonda. Üldrahvuslike ühispäevade tähistamisega ja teiste üldürituste korraldamistega on kasvatatud ühtekuuluvustunnet. Kavalise osa neis on täitnud peamiselt õpilased, mis neile on annud esinemise oskust ja enesekindlust. Eesti koolis omandatud kogemused on julgustanud õpilasi esinema ka oma igapäevastes koolides ja paljud neist on seal muutunud peaaegu n.ö. kutselisteks esinijateks. Rahvatantsurühm on esinenud väljaspool kooli, kord isegi televisioonis, ja sellega tutvustanud kooli laiemale hulkadele.

Õppetöö osas on õpilased õppinud emakeelt lugema ja seda "jämedate vigadeta"

kirjutama. Nad on tundma õppinud Eesti ajaloo tähtsamaid sündmusi, on saanud üldpildi Kodumaa kaunist loodusest, neis on püütud äratada huvi meie kultuurvarade vastu.

Töötulemuste hindamisel tuleb arvestada rahvusliku kasvatus- ja koolitööd mõjutavaid tegureid, milledest siin nimetaksin kodu, igapäevast kooli, ümbrust (peamiselt mängukaaslasti), kasutada olevat aega ja töötõingimusi täienduskoolis.

Rahvusliku kasvatusaluseks on eesti-meelne kodu. Vaevalt on võimalik ümber-rahvustamist ära hoida, kui kodus ei valitse eesti keel ja eesti meel, sest siis puudub kõige olulisem komponent, mis on vajalik rahvuse säilitamiseks.

Ümberrahvustamiseks soodsaiks tegureiks on igapäevane kool ja ümbruskond. Alates 5.-6.a. mil laps hakkab käima lasteaias, suureneb aasta-aastalt tundide arv päevas, mil ta viibib ingliskeelses keskkonnas ja juba algkooli vanemas astmes võtab kool, õppeülesannete täitmine ja teiste laste hulgas viibimine enamuse ajast. Eesti keelt kuuleb ta ainult kodus ja sedagi vähe, sest mõlemad vanemad töötavad. Tagajärg on see, et emakeele oskus ei suuda sammu pidada lapse arenemisastmega, ilmneb inglise keele mõju häälendamises, sõnade rõhutamises ja väljendusviisis. Liialdamata võib öelda, et kaaluv enamus eesti lastest algkooli vanemas astmes suudavad oma mõtteid paremini väljendada inglise keeles kui eesti keeles. Inglise keel on muutunud n.ö. põhikeeleks ja emakeel (õpetamise seisukohalt vaadates) esimeseks õpitavaks võõrkeeleks.

Sageli süüdistatakse siinseid vanemaid, et ei panda küllalt rõhku emakeele õppimi-

sele. Etteheited vanemaile ei ole alati õigustatud. Koolis õpivad lapsed kutsega õpetajate juhatusel kõiki aineid inglise keeles ja laiendavad oma sõnavara iga aine alal. Vanemal on võimatu kodus samas ulatuses emakeelt õpetada. Küll aga tohiks lugeda vanemate ülesandeks kõnelda lastega emakeelt, õpetada neile igapäevast kõnekeelt, virgutada neid lugema emakeelseid raamatuid ja tuua lapsed eesti kooli, kui see peaks kättesaadaval kaugusel olema.

Täienduskooli võimeid emakeele õpetamise alal hinnatakse sageli üle. Ei arvestata seda, et 6-e aasta koolitundide arv täienduskoolis vastab vaevalt täieliku eesti algkooli poolele õppeaastale ja et täienduskooli astuvad õpilased nooremalt ja halvema emakeeleoskusega. Ei tohi ka unustada selles vanuses kahe keele õppimisega seotud raskusi.

Täienduskooli töö võiks edukam olla, kui oleksi kooli nõuetele vastavad õpikud. Kahjuks ei ole neid suudetud soetada. Põhjused on osalt majanduslikud ja osalt õppetöö iseloomu mittetundmine. Öeldakse, et olevat häid õpikuid, mida võivat kasutada, kuid ei arvestata seda, et need on ette nähtud eesti algkoolile. Suurema liialduseta võib öelda, et keeleliselt, sisult, aine ulatuselt ja käsitusviisilt on eesti algkooli õpiku suhteline vahekord täienduskooli omaga umbes sama, mis on ülikooli ja algkooli õpikute vahekord.

Täienduskooli õpikud peaksid olema väliselt nägusad, nii et laps uhkusega võiks näidata neid oma ameeriklasist sõpradele. Sisu peaks huvipakkuv olema ja keeleliselt lapsele jõukohane. Lapsed armastavad lugeda ja miks ei võiks emakeele lugemik ja

kodumaatundmise õpik selleks materjali pakkuda.

Grammatika õpetamisega ei tohiks liialdada. Õigekirja küsimuste käsitlemine, milles isegi eesti keskkooli lõpetajad kõnes ja kirjas vigu teevad, ei peaks küll täienduskoolis aset leidma.

Õpik peaks andma õpetajale, kel puudub õpetamise praktika täienduskoolis, aine sisu, ulatuse ja õpetamismeetodi. Ei ole üksikjuhused, kus õpikute puudumine on olnud õpetajate koolitööst loobumise põhjuseks.

Õpetajate leidmine on olnud üks raskemaid ülesandeid. Ainult kahel viimasel aastal ei ole õpetajate koosseisus muudatusi olnud. Mitmel varem aastal on koolitöö septembris alanud puuduliku koosseisuga ja klassikomplektide koondamine on olnud tõsiselt päevakorras. 11 aasta jooksul on läbirääkimisi peetud ümmarguselt 40 kutsealase õpetajaga ja 10 isikuga, kes Saksamaa laagrites või Eestis olid lühemat aega koolides õpetanud. Koolis on töötanud 39 õpetajat, neist pool aastat või enam 30.

Lugedes õpetajate täieks koosseisuks 11 (koolijuhataja, 6 klassiõpetajat, usuõpetuse, lasteaia, laulmise ja mängude õpetajad) on 11 aasta jooksul täis koosseis vahetunud ümmarguselt iga 3¹/₂ aasta järgi. Sagedase õpetajate vahetuse all kannatas õppetöö, eriti emakeele ja kodumaatundmise õpetamise osas. Ainult 2 emakeele õpetajat on ühe lennu "läbi viinud" ja teisega poolel teel. Kõik teised emakeele õpetajad on töötanud vähem kui 6 a, neist enamus 1/2 - 3 aastat.

Koolitööst loobumispõhjused on olnud

mitmesugused: elukoha kaugus, tööolud, perekondlikud põhjused, õpikute puudumine jm.

Kõikidele raskustele vaatamata on kool suutnud teha hindamisväärsed tööd rahvusliku hariduse alal, tänu õpetajaile, eriti neile, kel on kannatust ja tahet olnud pikemat aega koolitööd teha, kes täie hoole ja armastusega on osa oma vabast ajast pühendanud eesti koolile. Tähelepanekud näitavad, et väga vähesed kodud suudavad anda lastele täienduskooli tasemele vastavat emakeele oskust ja teadmisi Kodumaast.

Kooli majanduslikud kulud on kandnud peamiselt New Yorgi Eesti Haridusselts ja Lastevanemate Komitee. Kool on kasutanud tasuta Haridusseltsi ruume ja rahalist toetust on aasta-aastalt suurendatud. 1960/61. õppeaastal oli see \$ 300 aastas. Lastevanemate Komitee tuluallikaiks on olnud õppemaksud ja puhastulu kord aastas korraldatavast peost. Õppemaksu suuruse määrab lastevanemate üldkoosolek iga õppeaasta algul järgneva aasta kohta. Viimastel aastail on see olnud \$ 8 aastas õpilase kohta ja kui samast perekonnast käib koolis enam kui üks laps, siis maksab iga järgnev \$ 1 aastas. Oma summadest on Lastevanemate Komitee toetanud kooli üldürituste läbiviimist. Ka on õpetajaid meeles peetud. Jõuluõhtuil ja kooli lõpuaktustel on iga õpetaja saanud ümbriku, milles on leidunud summa n.ö. sõidukulude katteks.

Vähemaid toetusi on andnud New Yorgi eesti kirikud ja Vaba Eesti Sõna ja Nordic Press. Nii on viimase poolt annetatud kooliõpetajaile mälestuseks raamatuid. Ainulaadseks ja eriti tänuväärseks tuleb lugeda ühe eraisiku \$ 100 annetust.

Õpetajad on töötanud tasuta ja kuna

õpetajate palgad moodustavad iga kooli ülalpidamiskuludest kõige suurema protsendi, siis võib küll liialdamata öelda, et kool on püsinud peamiselt õpetajate majandusliku toetuse abil.

Täienduskooli tuleviku väljavaated ei ole kuigi lootustäratavad. Kõige pealt on ette näha raskusi õpetajate leidmisel. Aastatega langevad vanemad välja ja juurdekasvu ei ole. Vaevalt suudetakse tasu küsimuse lahendamiseta õpetajate järelkasvu luua. Mul on põhjust arvata, et sagedane õpetajate vahetus on olnud osaliselt tingitud ka tasupuudumisest. Iga kutsetöö on tasu väärt. Eri mõõdupuu kasutamine võrreldes teiste kutseala töödega ei ole õigustatud.

Täienduskoolide arendamine, nende kättesaadavaks tegemine igale eesti lapsele ja neile kindla majandusliku aluse loomine peaks olema esmajärguline rahvuslik ülesanne. Kahjuks ei ole sel alal suudetud palju korda saata. Näib puuduvat tõsine arusaamine täienduskoolide tähtsusest. Kõneldakse eesti teaduse, kirjanduse, kunsti, spordi j.m. viljelemisest, kuid kas üldse mitte või väga vähe on puudutatud täienduskoolide küsimust. Piltlikult öeldes, peetakse tarvilikuks maja eestipäraselt sisustada, kuid unustatakse, et kindla alusmüüri ta hoonel pikka aega ei ole.

Mis puutub täienduskoolide õppe- ja kasvatustöö viljelemisse, siis on see omaette küsimus, mille käsitlemine ei ole käesolevate ridade ülesanne. Nimetaksin vaid, et eri maades on eri tingimused ja vaevalt on siin võimalik leida lahendust, mis igalpool oleks samavõrra edukas.

Lõpuks tänan kõiki organisatsioone ja

isikuid, kes julgustavate sõnadega ja majandusliku abiga on N.Y.E.H.S.Täienduskooli toetanud. Minu eriline tänu kolleegidele sõbraliku ja usaldusliku koostöö eest!

L. Ruumet

Õp. L.Ruumeti kirjutis saabus "Bülletääni" toimetusele juba 1962.a. märtsis, kuid mitmesuguste takistuste tõttu jäi see eelmisest "Bülletääni" numbrist välja.

"Bülletääni" toimetus.

ESIMENE EESTI KEELE ÕPIK MEIE
TÄIENDUSKOOLIDELE PAGULUSES.

Aleksander Laan: Emakeeleõpik. Keeleliste harjutuste kogu eesti täienduskoolidele. Toimetanud Eesti Koolitoimikond. Eesti Rahvuskomitee Uhendriikides kirjastu.N.Y.61

Kooliõpikute ilmumine meie paguluses on väga suureks ja imeteldavaks harulduseks. Kuigi jätsime kodumaa rannad kaugete vete taha ligi 18 aasta eest, ei olnud meil seni trükivalgust näinud meie paguluses kõige olulisema ning kogu maailmas ehk ka kõige ainulaadsema koolitüübi - täienduskooli jaoks ühtki spetsiaalselt koostatud emakeeleõpikut (on ilmunud küll lugemikke). Seda lünka püüdis täita Ants Roosi poolt toimetatud ja Eesti Koolitoimikonna (USA-s) ning kohaliku Rahvuskomitee poolt väljaantud "Kiri-kool", mis aga kahjuks jäi seisma materiaalsete tõkete taha.

A.Laane "Emakeeleõpiku" ilmunisega ongi rahuldatud tungiv vajadus keeleõpiku järele, mis vastab üldjoontes oma ulatuselt ja meetodeilt täienduskooli nõudeile. Käesolevat keeleõpikut, mille ulatus on 128

lk., kasutades ei upu täienduskooli õpetaja ja õpilane liigsesse materjalirohkusesse. Rootsis ilmunud keeleõpikud (H.Jänese "Meie emakeel" I, II ja III -kokku 589 lk.) mis on koostatud meie algkooli iseseisvusaegseile õppekavadele vastavalt (seega 200 õppepäeva kohta õppeaastas), ei vasta ega sobi täienduskooli nõudeile, arvestades selle omapäraseima koolitüübi tundide arvu suurt piiratust. Näiteks USA-s asuvais eesti täienduskoolis on õppepäevi õppeaastas keskmiselt ainult 16-20 (lapsed käivad koolis üle ühe nädala). Seepärast tuleb täienduskoolis emakeele õpetamisel lastele ainult kõige olulisem anda ja eesti keele õigekirja seisukohalt kõige möödapääsematum. Kutseta õpetajad, keda näiteks siinsel mandril asuvais eesti täienduskoolis on üle 50% ja kes ei ole varem emakeelt õpetanud ega saanud metoodilist ja pedagoogilist ettevalmistust, on tihti olnud hädas valiku tegemisega liiga laia ulatusega õpikust.

A. Laane "Emakeeleõpiku" - keeleliste harjutuste kogu üheks suuremaks paremuseks ja edemuseks ongi, et see sisaldab kõige olulisemaid keelelisi harjutusi koos hädavajalikemate keelereeglitega täienduskooli kuuele õppeaastale. Aga selle õppematerjali võib jaotada ka enamaile (näit. 7) õppeaastale.

Autor on rakendanud õpiku koostamisel oma rikkalikke eluaegseid emakeeleõpetaja kogemusi, mis on tulnud raamatule suureks kasuks. Tema keeleõpik on metoodiliselt hästi läbi mõeldud ja selle sisu elulähedane ühes isetegevuse rakendamisega, ergutades arenevat vaimu. Keelereegleid ei seata õpikus otse hirmuvalitsevale esikohale, vaid neid on lihtsustatud, kasutades ka lastekohaseid memoreerimisvõtteid (näit. liidete -gi ja -ki puhul). Esimesed keelelised harjutused on raamatu algul toodud suurtes plokktähtedes. See on laste võimetele

kohasem kui kohe õigekirjutuse algamine tavalistest väikeste, lapse vaatekohalt pisiputukate suuruste tähemärkidega. Algab juba trükitud ja kirjutatud tähtede õppimine peale just plokki-kirjaga.

Rohkesti on raamatus toodud lünkharjutusi, millel on õigekirja kätteõppimisel (eriti mitme õpperühmaga koostöötamisel) tähta tähtis osa. Harjutused ja ülesanded on mitmekesised, oma töövõttele mitmeladused ning peegeldavad lapselikku elurõõmu, vältides hallide igavuseliblekate lendutõusmist õpilase töölaua kohale. Suureks vahelduseks ja lastele huvitavaks on paljud ülesanded sõnavara laiendamiseks või sõnade õige tähenduse fikseerimiseks (näit. vastandid; mis keegi teeb? või mis või kes nad on? erinevuste selgitamine; puuduva sõna leidmine lauses jne.). Segipaisatud sõnade asetamine lauses nende õigesse järjekorda tõstab meie lauseehituse probleemi otse praktiliselt esile, et kaotada ümbritseva võõrkeele sõnajärjestuse tohutut mõju.

Käesoleva keeleõpiku üheksatähelepandavaimaks erinevuseks ja praktiliseks paremuseks on selle algul selgituste andmine, kuidas alustada ja kergendada lugema ja kirjutama õpetamist. Nende andja kasvatus-teadlane Ants Roos on olnud väga leidlik, kui ta on lapse paigutanud leiutaja ja avastaja ossa juba tundmaõpitud tähtedest või sõnaosadest uute sõnade kombineerimisel. Nii tekib töö- ja saavutusrõõm väikesele püüdlikule tähekütile. Emakeele lugemine ja kirjutamine peabki algama (normaalselt enne asukohamaa kooli astumist) täieliku huvi ja tööõõmuga - selle esimese ergutava sädeme sütitamisega meie emakeele varasalvedesse ja kultuuriellu esmakordselt sissetungijasse.

Mida selles õpikus oleks võidud käsi-

tella metoodiliselt veelgi lihtsamini ja aegavõitvamalt, on käänamine ja astmevaheldus. Eesti keele käänete meelestpidamine nende suure arvu (14) tõttu on lastele esimestel õppekontsentritel üsna mälukoormav. Siin oluks lihtsam (laste seisukohalt) anda üldjoonis ainult 4 käänat: näit. (ains.) nimetav, osast., omast. + viimase (s.o. viimasest saadud) vormid: -sse, -s, -st; -le, -l, -lt; -ks, -na, -ni, -ga ja -talõpulisel. See menetlus on käesolevate ridade kirjutaja koolitööpraktikas osutunud õpilastele tavalisest palju kergemaks.

Käändkondade asemel oluks ehk praktilisem ja aegasäästvam anda karakterseid tüüpsõnu, nagu seda on varem meie iseseisvusaegses algkoolis tagajärjekalt teinud A. Kask, P. Puusepp ja A. Vaigla oma õpperaamatus "Emakeele-õpik algkoolile".

A. Laane "Emakeeleõpiku" paljude plusside kõrval esineb ka mõningaid trükivigu. Viimased on eriti agarad sisse poetuma meie pagulasoludes, kus trükiladujaiks on enamikus meie keelt mittetundvad asukohamaalased. Olgu neist väheseist vigadest siinjuures toodud tähelepandavamaid: lk. 44 (alt 5. rida) jänü (pro: jänü), lk. 48 (ülalt 11. r.) mõne (pro: mõne -), lk. 71 (alt 14. r.) vilja sa-k-i (pro: viljasa-k-i); lk. 73 (alt 11. r.) sel ööselgi, kui Minni (pro: sel öölgi, kui...), lk. 91 (ülalt 12. r.) vedrut (pro: vedru - meil paguluses kehtiva E. Muugi "Väikese õigekeelsussõnaraamatu järgi), lk. 99 (alt 3. r.) ööseti (pro: öösiti), lk. 115 (ülalt 5. ja 15. r. ja lk. 126 (alt 3. r.) õuet (pro: õue); lk. 116 (ülalt 3. r.) vahest (pro: vahel) ja samal lk. (alt 9. r.) maarjamaa (pro: Maarjamaa), lk. 117 (ülalt 10. r.) laiend (pro: laiendit) ja samal lk. (alt 6. r.) Liitlause (pro: Liitlause), lk. 120 (alt 6. r.) sõnad, milliseid (pro: sõnad, mida), lk. 122 (alt 1. r.) Aega (pro: Aeg.

On soovitav esinevate trükivigade loe telu lisada (kirjastuse poolt)erilehel õpiku vahele, et oleks võimalik need parandada veel enne raamatu kasutamisele võtmist.

Kokkuvõttes: käesolev õpik on tegelikult meie paguluses esimene keeleõpik, mis vastab ulatuselt täienduskooli nõudeile (nii selle maksimumile kui ka miinimumile) ning on metoodiliselt pädevalt ja elavalt koostatud.

Selle eestlusel säilitamisel ja viljelemisel nii tähtsa kaaluga raamatu trükis ilmumise on võimaldanud Eesti Korporatsioonide Liidu Ühendriikides majanduslik toetus ja Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides ennastohverdav tegu selle kirjastamise raskuste endale võtmisega.

O. Parlo

ÜLEVAADE EESTI ÕPETAJATE KESK- ÜHINGU TEGEVUSEST 1962.a.

E.Õ.K. tegevus jätkus 1962.a. Nõukogu poolt kinnitatud tegevuskava raamides. Üritusist võiks esile tõsta järgmisi:

Osavõtt IFTA ja WCOTP Stokholmis korraldatud kongressidest, milledest EÕK esindajana ja vaatlejana osa võtsid: E. Saare, H. Rajamaa, J. Juuno, E. Roosme, H. Gustavson ja H. Marand.

Kongresside töö ajal toimus 2 eriüritust. a) Sõprusõhtu E. Saare poolt korraldatuna ja millest võttis osa kuue riigi õpetajate organisatsioonide esindajaid. b) EÕK Juhatuse poolt korraldatud vastuvõtt soome õpetajate organisatsioonide esindajale. See koosviibimine kujunes väga sobivaks võimaluseks uute kontaktide loomiseks ja mõtete vahetamiseks eesti ja soome õpetajate organisatsioonide esindajate vahel.

18. nov. korraldati õpetajale ettekandekoosolek ühes kohvilauaga, kus kõneles õp. W. Muld Rootsi uue põhikooli kõrgastme ehi-

tusest.

Anti välja "Bülletään" nr.11, millest lk.3-53 on Eesti Gümnaasiumiõpetajate Ühingu toimetatud.

EÕK Juhatus konstateerib suurima heameelega, et Rootsis eesti algkoolides ja täienduskoolides töötavate õpetajate edasiharimine õppepäevade raamides on ka 1962. a. toimunud Eesti Komitee Koolitoimkonna korraldusel. Saksamaal on täienduskoolide õpetajate edasiharimine toimunud Saksamaa Eestlaste Keskkomitee korraldusel. Õppepäevad toimusid 1962. a. lõpul teostatud ettevalmistuste järele 1963. a. jaanuari esimesel päeval Hollandis.

New-Yorgis toimusid 19. ja 20. mail 1962 täienduskoolide õpetajate päevad hästi ettevalmistatud kavaga. Osavõtjaid oli 40.

Aruandeaasta jooksul kuulusid EÕK Juhatusse koos asemikega: H. Rajamaa, U. Juuno, H. Kirikmäe, E. Karma, L. Mälk, H. Gustavson, H. Marand, E. Roosme, E. Saare, E. Raukas, H. Jänes, J. Ungerson, E. Kiiman, W. Muld, R. Sepp.

EÕK TEGEVUSKAVA 1963. AASTAKS.

Jatkata eesti õpetajate koondamist oma õpetajate organisatsioonidesse. Tuleks eriliselt otsida võimalusi ühenduste saamiseks üksikult elavate eesti õpetajatega üle maailma.

Kaasa aidata L.-Saksamaal asuvate eesti õpetajate koondamiseks kogu L. Saksamaad hõlmava eesti õpetajate ühingusse.

Jatkata pingutusi eesti koolide tegevuse jätkamiseks ja laiendamiseks ning uute koolide asutamiseks kohtadesse, kus selleks vastavad eeldused ja võimalused on olemas.

Osa võtta eeloleval suvel IFTA kongressist Edinburghis ja WCOTP kongressist Rio de Janeiros. Jatkata koostööd Soome õpetajate organisatsioonidega. Koostöös Eesti Kutsekooliõpetajate Ühinguga Rootsis välja anda "Bülletään" nr. 12.